

Sírrasztó

Homoki-Nagy Katalin

Homoki-Nagy Katalin . Virrasztó

Írta, fényképezte, a borítót tervezte,
a grafikát készítette:
Homoki-Nagy Katalin

Homoki-Nagy Katalin

Virrasztó

AZ ELSŐ KARÁCSONY

Életem delén jártam már, amikor elért az első karácsony. Az addigiak talán nem voltak szépek? Vagy nem hittem volna a földreszállt Istenben?

– De igen... Szépek voltak, a nagy család melege vett körül évről évre, s hittel vártuk a szent éjszakát. Sokat kapunk... de másokon keresztül. Kívülről kapott karácsonyok voltak...

Am egyszer betört a hideg családukba. Váratlanul meghaltak szüleink, s még mások is azok közül, akiket legjobban szerettünk. Nehéz év volt.

S a karácsony egyre közeledett – amit Édesanyámnál szoktunk tölteni – gyerekek, unokák közös örömeiben.

Nehéz, ha nincs hova hazamenni. Talán akkor ér igazán véget a gyermekkor. Nincs aki várja lépteinket, aki elfogult velünk, aki örülni tud pusztán annak, hogy vagyunk.

S ha az Édennek ez a kis darabja megszűnik, hogyan tovább? Élünk, mint örökké hontalanok, vagy keressük az otthon morzsáit mások otthonában? Vagy várjuk a túlvilági boldogságot szomorú szívvel, magunkat sajnálva? – Bizony nagy a kísértés.

Szerencsére az Isten él karácsony előtt is, s engem laszszóként megfogott egy gondolattal. Szinte hallottam:

– Állj! Ne menj te a morzsákért sehova karácsonykor sem! Hisz a kenyér nálam van! Mondj le a morzsákról, önként!

Hívtak sokfelé, de elhatároztam, hogy nem keresek sehol vigasztalást, hanem – milyen izgalmas, s milyen egyszerű – én magam próbálok otthont adni annak, akinek éppen nincs. Én leszek az, aki hazavár valakit, aki örül annak,

hogy a másik van, s együtt leszünk. Milyen egyszerű, s már a gondolattól is felbuzog az öröm. – Tényleg, nem is történt semmi tragédia, csak helyet cseréltünk. Mindenki lépett egyet előre. Szüleim igazán megérdemlik a boldog létet Isten közelében. Most én lettem szülő, akkor is, ha nincs férjem, gyermekem – ez az élet rendje, s egyben egyetlen lehetőség az adásnak, mint életformának megtanulására, a saját életünk megmentésére –, s az élet továbbadására azoknak, akiknek épp ebben van hiányuk.

– Jó lesz, megpróbálom! – De kit hívjak meg kis lakásomba? Nem törtem rajta a fejem, s nem töröm azóta sem. Ezt Isten kéri tőlem azóta is minden karácsonyra, tehát Őrá bízom a vendégség megszervezését. Én csak a körülményeket próbálom összehozni: takarítás, karácsonyfa, egyszerű vacsora.

Ebben az évben is elkezdtem készülődni kívül, belül... De nem sokáig, mert mintha Valaki megirigyelte volna lelkem nyugalmát, keresztbe küldött egy autót a piroson, s egy pillanat alatt félig roncs lett ismerősöm kocsija, amiben ültem – s benne én is. Hazavánszorogtam ugyan, de igen kevés szusz maradt bennem.

– A vendégségnek vége – gondoltam. Még magamat sem bírom ellátni. – Istenem, mi most a terved? Tied a karácsonyom. Neked adtam!

Nem irigyeltem szegény Jóistent – mert igen rosszul voltam. (Azt még akkor nem is tudtam, amit Ő, hogy hamarosan sérülésem miatt több mint egy évre kórházba kerülök.) Fölkelni nem bírtam, csak percekre. A körzeti orvos megnyugtatóan, hogy csak szimulálok. Ehhez tartottam magam, s vártam a karácsonyt. Már csak egy nap volt hátra. Sütés, főzés, takarítás elmaradt. Legalább fám lenne! Arról szó sem lehetett, hogy elmenjek venni, másokat meg nem akartam ilyenkor zavarni.

Csöngetnek, egy távoli barátom ugrott be egy percre. Vesztére. Ijedtében, s jó szívetől a piacig szaladt, és vissza: egy igazi nagy fenyőfával. Még a tartóra is rászzerelte. Örül-

tem nagyon. Fa már van. De semmi más. Még én is alig. – Lesz ebből vendégség? Vártam kíváncsian, mit szervez a Jóisten.

Telefon csöng. Gyerekkori barátnőm vékony kis hangja a kórházból. Boldog karácsonyt kíván. S ő hogy van? Fél éve megsérült a lába, azóta romlik az állapota – most azt mondták az orvosok, lehet, hogy le kell vágni...

– Iszonyat. Mi ehhez képest az én bajom?

– Kiengednének karácsonyra? – kérdeztem félve, tudván, hogy haza nem mehet. Hideg a ház, hol ketten élnek már csak a családból öccsével.

– Öcséd hol van?

– Ő sincs jól... kórházban van.

– Mit gondolsz, eljönne, eljönnének hozzám? Készülni nem tudok, de együtt lennénk...

Csönd a vonalban. Majd halkan: – ha tényleg nem készülsz, elmegyünk. Taxival, jó?

– De jó, de jó az Isten! Van kit várni. Együtt leszünk.

Emberfölötti erőfeszítéssel fel-felkeltem pár percre, és próbáltam a fát elvarázsolni.

A legszebb üvegdíszeket raktam fel, gyerekkoriakat. Kell, hogy segítsenek ünnepelni! Fél óra múlva itt vannak a vendégek. Vacsora úgy sincs – legalább ezt nézzük majd.

Csöngetés. Megjöttek! – S ebben a pillanatban a nagy fa megindult, s halálugrással levetette magát az asztalról. Mintha valaki lelökte volna.

Szégyenletesen hasalt a szőnyegen, üvegdíszei szilánkká válva beborították az egész szobát.

Egyedül fel sem tudtam emelni. A vendégek megérkeztek. A látvány hatott. Erre azért ők sem számítottak! Nevetés tört ki belőlük, az a gyerekkori, jó-jó nevetés, mi ledobja magáról a rárakódott köveket. Nekiestünk a romoknak, három és négy-kézláb mászkáltunk, söpörtünk, poroltunk, majd felborultunk a nagy igyekezettől, és a jókedvünktől. Senki nem érezte magát vendégnek. Úgy elmerül-

tünk ebben a közös munkában, hogy a vacsorára nem is gondoltunk.

Újból telefon. Kati barátnőm kérdezi, hogy megharagudnék-e, ha idén olyan pórias ajándékot küldene, mint egy jó vacsorát? Tudja, fekszem.

– Soha jobbkor! De sokat küldjél! Vagyunk rá... Már terítünk is. Ezt a szervezést! Köszönöm Uram! Te tudod, hogy kenyérrel is él az ember...

Jóllakottan ülünk az újra büszkén álló, sötétzöld fa alá. Semmi dísz nincs rajta, csak amit az erdőből hozott. Fenyőillat, téli éjszakák csendje. Ágai, melyek zúzmarát ringattak karjukon – őzek sátora. Törzsénél lilás félhomály, s gyanta arany kővirága. Csúcsa fehér táj felett hasadó hajnalok emlékét őrzi. Szavak nélkül is imádkozunk. Örömünk kiáradóban. Ma született az Isten Fia...

Zörgetnek. – Igazán, ki lehet az? – nézünk egymásra. Feldúlt férfi esik be az ajtón, ruhája sáros, arca borostás.

– Laci, mi van veled? Hogy kerülsz ide? – kérdezzük dermedten.

– Mindennek vége – zokogja köveket dobálva hátán.

– Mi történt?

– Feleségem elment, elment egy férfivel, s elvitte a gyerekeimet is. Elválunk.

Szólni nem tudunk. Laci sír, a szőnyegre borulva. A börtönben nem sírt, ahol a fiatalságát töltötte, ártatlanul. De most igen. Ismerjük őket, s a három gyönyörű kicsit. Laci mindeneit.

Forog a malomkő, forog, forog, majd megáll. Laci elaludt. Betakarjuk. Szóval és imával. Mi fönnmaradunk, öröködünk élete bölcsője fölött. Szent ez az éjszaka. Virrasztunk: van kiért. Van miért. Együtt vagyunk, együtt érte. Megjött a legkisebb is, csakhogy ideért! Ha csatakosan is. Istennek hála. Kegyelmed kelyhébe tesszük őt. Tartsd meg őt Urunk!

Őrt állunk egymásért – s fent őrt állnak értünk az angyalok. Isten virraszt a világ felett.

Múlóban az éjszaka. Ritkul a sötét – s lassan, lassan, kelyhet tartó kezünkben fölizzik a fény. Földet ért a kegyelem.

FORRÁSVIDÉKEN

Édesapám király volt, nagy, erős, távoli király. Üstökös volt ő, magasan, magányosan, nagy ívben repült – szikraeső jelezte útját. Repült, bevilágítva mások számára is a magyar erdőket, mezőket, nádasokat – szeretettel, áhítattal, értő kézzel bontva ki titkaikat.

Sziporkázó elme volt, nagy fantáziájú, robosztus egyéniség. Bátor, lézeregyenes, egyszál magában is mindig ár ellen úszó, hegyek halálos szorításából is erősen felkelő – de az önmagának soha megbocsátani nem tudás állandó, tépő, belső vérzést okozó beépített tövisével élő óriás volt ő. Áhítatos lelkével, tiszta szívével csillagokba látott. Királyom volt ő, de távoli király.

Édesanyám a Nap és az Esthajnalcsillag gyermeke. Melege mindent fészekmeleggé tett körülöttünk és amerre járt. Melege áradt felénk a kályhából, amit ő tartott égve a zúzmarás teleken a virággal, nevetéssel, gyertyafénnyel behintett ünnepi asztalokról, a mindennapi betevő esti mesék hangulatából, amit mi öten gyerekek a kályha előtti vastag zöld szőnyegen kucorogva, borzongva, szájtátva hallgatunk. A pattogó parázsban tűzmanók járták hajlékony, fűrgé táncukat, sárgán, pirosan, kéken. Kívül, a házunkra hajló nagy fák sötéten, bársonyosan, mindentudóan takarták el, óvták együtt megélt titkainkat, álmainkat, ünnepeinket. Csak az imáink repültek fel messzire a csillagok közé.

Isten kegyelméből éltünk. Vékony szál ez, de nagyon erős. Életeket megtartó. Építeni lehet rá.

És Édesanyám épített. A magáét, a mienket. Nagyon erős volt, gyenge fizikuma, beteg szíve ellenére. Élete felett élt.

Nagyon bátor – a sokszor torkunkig hatoló vizek ellenére: a szegénység életünket veszélyeztette – ennivaló, ruha csak a legkevesebb adatott. Fogyó egészsége hamar átszállt öt gyerekére –, de ő mégis bírta mindent, mindig. És töretlen, bátor, vidám lélekkel. Zöld ágat hordott szívében, virágzó barackágot. Magában hordozta és átította életünket az ünnep lelkével.

Kezünkbe adta a világot, úgy adta kezünkbe, hogy azt senki el ne vehesse tőlünk: a szegénységben is gazdagságot, a bajok közt is örömet, az ingoványon is biztonságot, a hidegben is szeretetet – az Isten szeretetét.

Alkuja volt a Jóistennel. Értünk, boldogságunkért az övével fizetett.

Csodálatos humora, fantáziája, szikrázó öröme kiszínezte napjainkat. Sokirányú tehetsége, szerénysége erős, biztonságos szeretete otthont adott nekünk: először a monori kis házban, majd az egész világban. A Világot tudta számunkra otthonossá tenni.

Öröksége: hogy minden fa, fűszál és bogár testvérünk lehet, minden ember rokonunk – és nem kell félnünk a felhőktől, villámoktól, éjszakáktól – magunktól.

Nem volt igazi bánatunk.

És ez így van most is, amikor már egészen Előrement. Tudom, érzem: velem van most is, megtesz mindent, hogy bearanyozza életemet, életünket.

Csak már más szempontjai is vannak.

Régen főleg óvni, védeni akart, bátorra tenni minket. Most Ő lett ennél is bátrabb. Ha küzdelmeink, szenvedéseink láttán, ezek mellett is lehet boldog – és hiszem, hogy az – akkor nekünk nincs miért aggódni magunkért. Sőt, ebből is látszik, hogy okunk kell legyen boldognak lenni – legalább a mélyben, mindig. És végül tudom, hogy utam végén elém fog jönni.

Már együtt vannak ők: Édesanyám, Édesapám, Nagypapám, Hugom.

Hiszem, hogy együtt, hiszem, hogy boldogan. Szeretnék mindenkivel ott találkozni, akiket szeretek.

Hiszem, hogy az életem segíthet másokat ebben. És engem is az ő életük.

Hiszem, hogy felelősek vagyunk egymásért. (Eszembe jutnak Exupéry szavai: „embernek lenni pontosan annyit jelent, mint felelősnek lenni”)

Hiszem, hogy az a nagy méltóság, amire Édesanyám nyitogatta szemünket, igaz.

Igaz, hogy Isten úgy szereti az embert, hogy óriási rangot, méltóságot, hatalmat adott kezébe.

Hiszen ránk bízta: a Világ egy darabját, az Élet egy részét.

Részesei lehetünk a Gondviselésnek – adjunk csak egy pohár vizet is bárkinek, vagy mossuk ki az ingét, kapáljuk meg a kertet.

Részesei a Teremtésnek is – ültessünk el csupán egy fát, faragjunk egy szobrot, esztorgáljunk egy csavart, álmodjunk meg egy dallamot – vállaljunk gyermeket.

S az Üdvözítésben mekkora szerepet szán nekünk! Embert ember által is akar üdvözíteni: a jó szolgák megsejtetik a jó Urat.

Hallatlan méltóságra születünk: „Micsoda az ember, hogy megemlékezel róla? Kevéssé tetted őt kisebbé az angyaloknál”. (8. zsolt. 5,6 vers.)

Egy Isten van, és belőlem is csak egy van!

Nagy az örökségem.

Életre szóló életkedvet, önbizalmat, lendületet, örömet ad ezek átérzése. Hogy szükség van mindarra, amit nyújtani tudunk. Közülünk a legkisebb is. Ő is pótolhatatlan, ami rá van bízva, senki el nem végezheti helyette. S nem kell ehhez kitüntetéssel fémjelzett művésznek lenni, erős városépítőnek, ismert tudósnak.

Ha így állok hozzá, mindennek rangja lesz életemben, isteni akarat és ihletettség világíthatja át minden kis dolgom, tevékenységem, legyen az mosogatás, vagy ágyazás.

S mivel Isten akaratával kapcsolatos, az én erőmön túl az Ő erejét is megkaphatom hozzá. És ez nagy dolog. Beépülve lenni, része lenni egy nálam nagyobb, tágabb, szentebb világnak. Összeköttetésben állni Istennel. Így is, innen nézve is.

Nagy az örökségem.

Zubogó források indították bővizű patakom.

PIROS CSIZMA

Egy piros csizma kopog végig az életemen – talán a koporsóig, talán azon is túl –, én abban szeretnék majd az Isten elé állni.

Mert öröm színe van, és meleg. Bélése emberi jószág, illata az öröme fordult szomorúságé, ára a szeretet ára.

Járása könnyű és gyors. Van, hogy táncolva ugrik elém: forog, pattog sebesen. Néha dobbant egyet, felszökken – nyárfalevelek erdeje bólint rá igent, madarak röpte fenyesedik, lányok haja gondörödik – az én szívem melegeedik.

Rég vágytam rá. Pedig nem is láttam.

Kezdő egyetemista voltam. Szikrázott a világ körülöttem. Megigézve bolyongtam a fizika csillagösvényein, bá-mészan ütődtem atomok falán. Kövek, kristályok hangja csengett fülemben. Szédítő ablakok nyíltak a világra – csoda, hogy el nem vitt a huzat.

De földön tartott a kollégium szerteágazó gyökérzete, az esti nagy beszélgetések, zuhanyozók visszhangos jókedve, kölcsönruhás hangversenyek, éjjeli villamosok kékes sóhaja – és hit mindenben. Színeváltó titkok izzottak bennünk, és körülöttünk. Élt a világ.

De nem ám akármeddig...

Mert egy napon eljött a rontás. Először is rám. A hiúság mindig erős oldalam volt, de ahogy akkor megláttam a Csillag Áruház kirakatában az én szép, piros csizmámat – a lélegzetem is elakadt. Rögtön láttam, hogy az egy főre eső szívtiprás milyen jól megugorna, ha én ebben a csizmában ugrálhatnék! A szívem is majd kiugrott – hun meg ki, meg hun meg vissza –, ahogy néztem az árát. Csukott szemmel sem volt kevesebb – így gyorsan számolni kezd-

tem, hogy havi 140 Ft ösztöndíjamból hogyan tudnám összehozni? Ennyiből éltem akkor, ruházkodtam, kirándultam, karácsonyoztam. Édesanyám egyedül nevelt ötünket – s akkoriban négyen tanultunk egyszerre. Ruhánk jó, ha kettő volt: az ünneplő mindig az, amit a nagyobbtól örököltünk. A szegénység vidáman gördült le rólunk –, de most az egyszer belém állt.

Bűn – nem bűn –, ezt a csizmát megveszem az egy éve keményen gyűjtögetett 600 forintomon. Ezért a csizmaért meghalok!

Tűz hazáig – víz vissza. (Hullák jobbra át!) Bolt nyitva, ajtókeret marad! Kinn a bárány, benn a farkas. Pult, csizma, tükör. Csizmás kandúr révületben. Egy kedves női hang a hullámszó tömegből:

– Nézze csak meg nyugodtan, közelről, én addig vigyázok a táskájára!

– Ó, köszönöm! – micsoda nap, mennyi jószág!

Szorítom a csizmát, hosszú a sor a pénztárnál. Fizetek, de pénztárca egy se. Az előbb még megvolt! Kiszalad a vér a fejemből. Félreállítanak. Kedves nő sehol. Hát, van rá oka...

Az órákat előreállították egy órával – az enyémet 10 évvel. Nemcsak a csizma, az ifjúság, a fények... Hanem az Emberek... emberek? Lehet így élni? Akarok-e élni?

Rendőrség – fotóalbumban a nő fényképe: nyilvántartott áruházi tolvaj. Szembesítés. Alibije nincs – nekem meg két tanúm nincs, aki éppen látta, amint ő kivette a pénztárcámat. Így mehetek. Mehetünk.

Hazahúztam magam a kollégiumba, lefeküdtem. A világ mégsem él. Többet soha.

Telefonhoz hívnak: húgom a fotólaborból. Klárika. Kedves, meleg hangja elhallgat. Mindent ért. Érti, hogy a világ meghalt. Hallja a harangokat. Neki is húzzák. Akkor mindenkinek... Az nem lehet... Azt nem szabad!

Kolléganői összefutnak. Anyaszívükkel, nővérszívükkel hallgatják. Klárikát még alig ismerik.

Igen, ezt nem szabad. Az élet, a háború, a fiak, az élet, a háború... Élet, halál lüktet ujjuk hegyén. Jelen, múlt, jövő összerándul. Volt, nem volt? Lesz, nem lesz? Lehet a volt helyett lesz? Van-e ára a meg nem történtnek? Mi az ára a teremtésnek? Életnek? Halálnak?

Szemük fényesedik, meglódul az öröm. Kispénzű, fáradt asszonyok gyerekeik vágyát felejtve, pillanatok alatt összeadják a pénzt. Az élet árát. A remény árát.

Klárka már nem él. De harangoz előttem két piros csizmával, fénylő nevetéssel: bármerre járok – akármeddig élek.

ARANKA NÉNI

Honnan ismerem Aranka nénit? Egy fa alatt találtam. Tikkadt akácfa tövében ült a földön porosan, és nyögdécselve. Rémulten szaladtam oda, ahogy megláttam.

- Rosszul tetszik lenni?
- Igen – rebegte az öregasszony.
- Hívjak orvost?
- Ne, ne! – tiltakozott.

Körülnéztem, ki segítene a nénit legalább hazavinni? Ha ló nincs, számár is jó – sóhajtottam, s rozoga vállaimon átvetve, rogyadozó léptekkel végigvonszoltam őt a végtelen hosszúnak tűnő, forró angyalföldi utcán. Sötét, vigyori tekintetek kísérték utamon. Végre otthon voltunk. Lefektettem, betakartam. A néni boldogan hálálkodott.

Fél óra múlva arrafelé volt dolgom. Azt hittem, káprázik a szemem, amint az ismert akácfa tövében megpillantottam Aranka néni görnyedt alakját. A földön ült, és segítségért sóhajtozott. Tétován léptem oda:

- De Aranka néni! Mit tetszik itt csinálni?
- Hát... hogy is mondjam... – hebegte zavartan. – Át szoktam jönni ide a kocsmába, iszogatok kicsit – aztán itt üldögelek...

Aranka néni nem volt részeg. Ült a földön, hófehér haján játszott a fény... Barna szemében kérés. Az Utolsó kérés. Néztem őt – értettem őt.

- Aranka néni, lenne-e kedve holnap átjönni kicsit hozzám vendégségbe? Értemennék!
- Lenne! – rebegte elhalón.
- Akkor most tessék hazamenni, jó? És holnap ötkor!

Aranka néni azonnal felpattant, és fürgén ügetett hazafelé.

Rügy pattant az ágon.

Én is hazabaktattam romos angyalföldi lakásomba. Pár napja költöztem ide. – Istenem, az első vendégem... Kérlek legyél közöttünk Te is!

Másnap kora reggeltől takarítottam. Zengett a ház. A rozsdás fürdőszobai tartály alatt tűz ropog. Tortáért szaladtam – gyorsan a karácsonyi terítőt! Piros csészek fölé illatos virág hajolt. Ágyamra könnyű fekhelyet készítettem. Édesanyám hímezte párnával, puha takaróval.

Szellő kelt a rekkenő melegben.

Nagy szatyrokkal indultam Aranka néniért. A kapuban várt, legszebb ruhájában.

– Aranka néni, hozzuk el a szennyest is, van jó meleg vizem!

Aranka néni teljes testi és lelki súlyával rámtámaszkodott, s nagy hangerőre kapcsolva, látványosan vonultunk utcahosszat, nem kis nézősereg közepette.

Végre egy fotel! – rogytunk le otthon. de nem sokáig, mert Aranka nénit várta fenyőillatú fürdővize. Haját megmostam, becsavartam. Az uszonnát jobban élvezte. Közben boldogan, sikongva, megállás nélkül beszélt.

– Tessék ledőlni kicsit – én meg felteszek egy szép lemezt, jó?

– Jó!

Aranka néni majdnem teljesen süket volt. A lemezt csak a szívével hallgatta. Szárnyalt a zene, s Vivaldi tavasza beöltötte a szobát.

– Kész a frizura, hogy tetszik?

– Ó! – pironkodott – nagyon szép! – Akkor felteszem a fekete klipszemet is! Jól áll? Ebben szeretnék majd a koporsóban feküdni! Ugye jól fogok mutatni? – bámulta magát boldogan.

– Igen... néztem hófehér haját, kipirult arcát, huncut szemét. Igen... láttam fénylő, hallhatatlan lelkét vendégem karjaiban.

VÉRSZERZŐDÉS

Mindennek Tibi az oka, aki ötödikes, és nem tud olvasni. Nem dislexiás. Csak egyszerűen sosem gyakorolta, és így nem is tanult meg rendesen. Többszöri nekifutásra hoz össze egy-egy szót, de sosem biztos, hogy a végleges variációt.

Ismeretségünk szavak nélkül kezdődött. Legalább is részemről. Egyik ebéd utáni szünetben feltűnt, hogy az iskolaudvar padján ül egy fiú, és sír. Már az furcsa, ha egy fiú ül, és nem rohangál. Közelebb megyek. Hosszú, pálcika formájú gyerek. Finom, széparcú. Melléülök, kérdem, mi a baj? Nem válaszol, csak sír, mint őszi réten a tücsök. Nem olyan sírással, mint akinek elvették a labdáját, vagy egyest kapott. Nem szívszaggatva. Annál sokkal rosszabb. Úgy sír, ahogy az öregek, akiket senki sem lát. Magának. Reménytelenül.

Kérdezgetem, találgatom. Nem szól, de nem is húzódik el. Értem: nem elmondható. Talán az életét. A jövőtlent. Ülünk csöndesen, vállunkon sziklával. Nem sejtettem, hogy miattam sír –, hogy napközibe kell járnia, hozzám.

Hogy ő az a gyerek, akiről kiderült, hogy már egy hónapja nem is ebédel, csakhogylőghasson a napköziből az itt – és otthoniak tudta nélkül. De most lelepleződött. A csapda bezárult. Behozták.

Szívből utálja az egész iskolát, a tanulást – hát még a napközit! Meg is értem. Legalább életösztön van benne.

Az sem volt mindig. Családja sérülése – a válás –, majdnem az életébe került. Érzékeny, szeretetre vágyó gyerek.

Csöngetnek, sorakozó – együtt indulunk. Egyszerre állunk meg. Nem bánjuk. Szinte feketéről barnára vált.

Azóta eltelt pár hónap. Tibi tűzpiros. Nem lehet nem szeretni. Mármint egymást. De a tanulást!? – Hihetetlen, mit művel! Koncentrálni egyáltalán nem képes, s a szívtizta utálat megsokszorozza az eredménytelenséget. Amire néha órán odafigyel, az megy, de azon túl semmi. Ülni sem tud, hosszú keze-lába állandóan a többiek hátába, fülébe, füzetébe, táskájába akad. Vihog, ugrál, könyve sincs itt, esze sincs itt. Ha rászólok rögtön kiszalad, mint egy játékos pulikutya. Mosolyog, pusztit dobál, bohóckodik. Nem lehet igazán haragudni rá. Szívét kitéve kunyerál percnyi szabadságot, lélegzetnyi életet. Nehéz eset.

Legalább olvasni tudna! Gyakorolnia kéne. Sokat. De erre sem otthon, sem itt nem lehet rávenni.

Egyik nap szikra pattant a fejében.

Tanulnak. – Tibi, beszédem lesz Veled!

Azonnal becsapja a fordítva tartott könyvet, és hosszú léptekkel kirohan. Hiszen szólították. Mindenki hallhatta!

– Nem most – tanulj nyugodtan, majd napközi után!

– Mit tetszik majd mondani? – guvad ki a szeme.

– Az titok, csak négy szemközt lehet.

Majd szétdurran a büszkeségtől. Becsapódik helye mellé, dobol, forog izgalmaiban. A többiek csak lesnek. De én hallgatók, mint a hegyek. Fél öt, Tibi egy perc alatt kisegíti az egész osztályt az ajtón, visszarohan.

– Tudod, van egy problémám – kezdem. – Gondoltam, megkérdezlek, nincs-e kedved segíteni nekem?

– De van! – vágja rá a holnapi lógás reményében.

– Mi az?

– Tudod, nekem nagyon fontos lenne, hogy mindennap tornázzam –, de mire este hazaérek, én olyan fáradt vagyok, sok a dolgom is –, így ez mindig elmarad, pedig az egészségem múlik rajta. Biztos hallottál a nagy jógikról, akik a hosszú böjtölést úgy bírják végigcsinálni, hogy összebeszélnek egy barátjukkal – éljen az a Föld másik felén is – és egyszerre kezdik el. S az a gondolat, hogy a másik is most böjtöl – erőt ad nekik. Sokkal többre képesek így,

mint magukban. Arra gondoltam, kipróbálhatnánk mi is ezt, ha akarod: megbeszelnénk, hogy te olvasol otthon minden nap negyed órát, hangosan – én meg tornázom fél órát. Egymás kedvéért. Persze ez csak úgy az igazi, ha vérszerződést kötünk rá. Lenne kedved?

– Lenne! De hogy kötjük a vérszerződést? – kérdi kimeredt szemmel.

– Azt majd holnap meglátod. Vállalod?

– Igen! – izzik fel az első megdöbbenés után.

Csak eltelt a nap, s újra kettesben. A szerződést megírtuk két példányban – ki mit vállal. Aláírtuk, s piros vérbe mártott ujjunk pecsétjével hitelesítettük. Igaz, a vér „Bugac vére” (paprikás íyesítőszer), de ez mit sem ront a mágián. Utána vért ittunk két üvegkupakból. Igazi meggyvért.

Mindez titok, sőt igen nagy titok. Tibi kizárólag annak mondhatja el, akinek ő akarja. De senki másnak!

Tibi azóta olvas. S én tornázom. Ha Tibi kitart – hallanak még rólam az olimpián!

METRÓBAN

Föld sötét gyomrában – kavargó gyomrában
tépett ruhában – szakadt magányban
ment a fiú, ment, lángpiros hajával
lángpiros hajának szép farkocsaival.
Hajának taréja hasítja az eget
ég angyaliból én is látok egyet.
Mit visz a fiú, szakadt ruhában
piros szívének tűzmagányában?
Mit tart a kezében – köré fonja karját
barna idegenek jaj meg ne szorítsák
meg ne szomorítsák az ő drága kincsét,
karonülő lányát – gyönyörű kaktuszát.
Kaktuszának száz virágát
– lelke mosolygását.

Kavarog a tömeg, vigyázzunk reája
ott viszi virágát a kaktusz virága.

MALOMBAN

Nagy hegyek védő koszorújában, füzes rétek zöld ölén, óriás fákkal takart régi-régi vízimalomban ébredek. A sziklából épített vastag falakon alig hatol be szobámba a malompatak állandó zuhogása.

A víz a hatalmas malomkővet rég nem forgatja már, a kövek őrlő foga közt poros búzaszemek álmodnak gyanútlanul a kenyérréválásról. Némelyiket a tonnás mozdulat még kettéhasította, de a porrá váltó másodperc töredéke már nem érte el. Megállt felette az idő, s ezután várni fog – a már nem egész, s még nem beteljesedett, felemás lelkével – az idők végezetéig.

A pókhálós homályban vastag fekete gerendák tartják némán roppant terhüket, vállalva a mozdulatlanság árát. Ha egyikük is belefáradna és feladná – mint hatalmas kártyavár dőlné össze a sziklaépület, robaja maga alá temetné az évszázados csöndet. Omló köveit nem tudná megtartani pókgenerációk vastag tapétája, s termeit többé nem szőnék át léttel surranó fecskék.

A sokat látott vastag falak magukkal vinnék a molnárok életének titkait, munkájuk kőbe íródott verítékét, zengő örömeik elhaló dallamát, reményeik magasra ívelő fényét, bűneik fájdalmas, gyötrő súlyát. Semmi sem őrizné többet szekerek zörgését, lovak nyerítését, aranypénz csörgését.

De most még minden itt bolyong a falak között, s megajándékozza az idetévedt jelenkorit: kezébe veheti az idő fonálát, s lába csillogó patak mentén régmúlt idők vizeibe hatolhat.

Nem csodálom hát, hogy barátom családotól ide költözött, feladva kényelmes pesti otthonát. Én pedig azonnal és boldogan éltem birodalmukba szóló meghívásukkal.

Otthon nem ébredek éppen kakasszóra (inkább a 10 órás hírekre), de itt lehetetlen ágyban maradni. Felébredek az első fénysugár neszére – érzem, kint történik valami. Kitárom a nyikorgó malomkaput – egy lépés és kint vagyok a fák között, még egy, s megállok a virágzó réten.

Még megüli a tájat az éjjeli puha álom.

Álmukból ébredő virágok, álmából ébredő világ.

Jó innom a hajnal tágas, harmatos kelyhéből, a meleg bársonyos éjjel után.

Hirtelen friss, vidám, magától értetődő madárhang fúrodik át a puha fényes párán, ébreszti a világot, oszlatja a virágok, s a világ álmát. Az enyémet is, mivel egy vagyok a világgal. Az éles, tiszta hangok visszahúznak az élet fényes centrumába, a Hold csendes, kékködös udvarából.

Régóta úgy érzem magam a világban, mint az erőterbe helyezett vasmag – összesűrűsödnek bennem az élet erővonalai. Éjszaka ezek a feszes szálak elszabadulnak helyükről, s lazán körülengenek, mint elpattant húrok a hegedűt; hosszan elnyúlva hajladoznak, mint álmok kavarta folyóban a gondolat selymes zöld hínárai. A lüktető nappalhoz képest kicsit halál ez, de éltető halál: az élet oldozó-kötöző ritmusának adja át magát az ember. Nem félelmetes – életbe ringató bölcsőnk az éjszaka. Míg betekar bársonyával, alatta összebékülnek érdes dolgaink, bércek völgyekbe simulnak, feltöltődik az apadó forrás, selymes párákat cseppekbe von a szivárvány ereje, hajnali pókháló gyémánt gyöngysora készül.

Sétálok az álom s ébredés mezsgyéjén, a térdigvirágos hajnali réten.

Távolban a Badacsony őrködik mozdulatlanul, háta mögött a kéket álmodó, emlékező halait ringató Balaton tudatával. Csodálatosan jó szabadon nyújtóztatni a lelkem a végtelen, illatos mezőkön, a nagy hegy időtlen sziklái fölé,

szállni a madárhanggal, Napba hullani, célba érni a fénylő párákkal.

Oszlik az éjszaka, tűnik a hajnal, elborít a reggel. Megszelidülnek, átlényegülnek, kifényesednek az éjszaka kavargó, kígyózó, fojtó gőzei. Értelmet nyernek: megfürösztik gondolataimat, friss ruhát öltenek lelkemre.

Az induló szél kézen fog, fésüli borzos hajam, simogatja bőrömet. Vadfüvek hullámszó táncba kezdenek körülöttem.

Ekkor újabb öröm fut át rajtam – ez belülről jövő: az ittlétem alatt körülvevő, meleg emberi háttér egy helyen különös fényt és súlyt kapott.

Tibire gondolok, az egyik malomkörnyéki fiúra. Közünkkelékor átható, s mégis áttetsző jelenlétére, a mindenkor természetes, szíves segítségére, másokat nagylelkűen nagynak látó szemére, nehéz munkát ismerő vállaira. Izmaiban a fű ereje, lelkében a rét szélessége, arcán konok kitartás keménysége. Szívében végtelen vágyak; csodára nyíló szemében szomorúságok nyoma és törékeny remények fénye ég.

Egy este mellém ült, s mesélni kezdett magáról. Hallgattam szívesen Tibi kereső szavait, s szavai mögött kereső lelkét. Kezembe tette nehéz életének titkait, tehetsége súlyos árát, megláthattam igazgyönggyé változott homokszem voltát.

Mesélt. Megértettem, hogy kemény, szomorú gyerekkora kérgén hogyan tört át újra és újra tehetsége. A meglátott szépségek formát kívántak maguknak.

Tibi rajzolt, gyerekkorától kezdve: papírra, falra, szekrényre. Festett kukoricagóréban hasalva, réti szélben állva, istálló homályában pislogva. Egyetlen szó biztatás nélkül, szülei értetlenségével, haragjával dacolva, a mindig sok rábízott házkörüli munka közben, tanulás mellett, helyett, büntetősarokban.

Csodálatos, hogy nem tudták kiirtani belőle a tehetséget becsületes, de teljesen földhözragadt szemléletű, a csak

anyagiakat értéknek elismerő szigorú szülei, közömbös, lélektelen tanárai.

Tisztelettel tölt el a tény:

hogyan tudta felnőtt koráig megőrizni hitét a szépben, jóban, abban, hogy lehet, s érdemes fejlődni, teljesedni az embernek, hajolni szellemi értékek felé, nyúlni nemesebb dolgokért, érdemes házat építeni magában, belül. Hogy tudott egy-szál magában megállni a lehúzó indák között, egyetlen hozzá hasonló hatású, vágyú ember jelenléte nélkül erőssé felnőni?

Hogy tudott hinni magában, a tehetségében – mikor a maga építette híd túlsó vége csak most ért pillért először, huszonhárom év után? Most felvették a főiskolára, autószerelés melletti érettségi után, három év felvételi nekifutás után.

Ki tartotta, mi tartotta azt a monumentális ívű hidat? Csak ő, egyedül. Társai csak a csillagok voltak téli éjszakákon, fényei a szentjánosbogarak, melege a szikes rét száraz lehellete.

Izmai, akarata acélossá sodródtak – hogy lehet, hogy a benne élő, csírázó kis magot mégsem roppantották össze?

Látom magam előtt az agyongyötört, gátlásossá vált első kisfiút az iskolapadban, ahol egy év alatt nem derült ki róla, hogy tud olvasni, mert az iskolában egyáltalán nem mert megszólalni.

Látom kilépni őt az iskolakapun, táskájában a legelső bizonyítvánnyal, benne az évismétlés égető bélyegével. Lába nem viszi haza, minden lépéssel távolodik a rettegett találkozástól. Életösztönétől űzve, a számára hideg farkasvilág törvényeinek tudatával, s találekony gyermekszívének engesztelő indulatával indul a tsz-udvar felé.

Kezében játéksöprűje, lapátja. Besurran a gabona-csűrbe, lopni egy lapát búzát az otthoni tyúkoknak –, hogy ajándékkal érhesen haza, hogy így ellophassa magának szülei bocsánatát, ellophassa szeretetüket, megértésüket. De ehhez lopnia kell, lopni azt, ami másnak állandó éltető közeg.

S hazaér visszavágódó reménnyel. S járja újra az elsőt, a másodikat, nyolcadikat – összetört reményei alatt épségben szunnyadó kis magját őrizve.

S a mag titkon hajtani kezd, átfúrja a televényt, s kiér a levegőre.

Nagy a virágok hatalma.

Tisztelettel, lehajtott fővel állok előtte.

Mindezen titkok tudásával a malom, s az őt körülvevő rét és emberek ajándékoztak meg egy tovatűnő nyáron.

Igazi, bölcs ajándék volt ez tőlük, belémivódó, átformáló – ki nem érdemelt.

FÖLDANYÓ

Buszra várva sem szeretek sokáig bámulni az unalom vakablakán, ezért előkaptam életem aktuális tennivalói közül a legkézenfekvőbbet: kedves kulcscsomómat, és szép piros fonalból jelző – örömjelző csíkot kezdtem rá fonogatni. Fonnott kalács ritmusa vezette kezem, s rakosgatta helyére gondolataimat is.

Hirtelen rekedt hang ütött át magányom védő hályogán: – mit köt? – hökkentett meg a kérdés, és a kérdező egyszerűsége.

– Nem kötök, fonok – léptem hátrébb –, de ekkor már a kerítés padkáján ültem, így a játszmát a néni nyerte –, húsz centis teret hagyva magánéletemnek.

– Mit fon? – kapott papagályként piros fonalamon, s öltötte bele mohón szavai fonalát.

– Kulcstartót – adtam meg magam, fél szemmel a buszt lesve, kalickám ajtaját.

De a néni diadalmas mosollyal, örömét cseppet sem titkolva tolt a ajtómrá a reteszt, s azonnal bele is kezdett élete történetébe.

Az öreg néni azóta jelképpé vált életemben. Ősanya ereje lakott izmaiban, Földanya hegyvonulatai hullámoztak lelkében, szeméből tűzhányók tüze, hamva szállt.

– Kilencvenkettő éves vagyok, elhiszi?

– Nem – mondtam őszintén, elnézve erős, inas alakját, friss mozgását. Bár ráncai alapján kétszáz is lehetett... Ilyen mély, sűrű barázdákkal szabdalt arcot még életemben nem láttam. Mint a földkéreg aszály idején. De mély kék szemeiben pisztrángok éltek. Jókedve porzott, mint ta-

vaszi vízesés – ahogy gyakorlott mozdulattal előkapta személyi igazolványát, és büszkén bedugta rácsomon.

– Tényleg! – kápráztatott el.

– A Dagályba megyek – közölte. Minden másnap leúszom háromezer métert. A barátnőmmel szoktunk menni, de ma nem ért rá – nem is baj, úgyis jobban szeretek egyedül úszni, ő túl lassú.

– Tornatanárnő voltam – hitelesíti szavait.

– És szabad idejében mit tetszik csinálni? – kérdem Földanyót.

– Könyvet írok! – csattan kérdésem teli találatára, s ezer ráncra szeméhez, szájához szalad.

– Miről tetszik írni?

– Hát a szerelmemről! – süt ki a nap körülöttünk.

– A régiekről? – kérdezem mélázva.

– Dehogy, a mostaniról! – idegesíti fel lassú felfogásom.

– A mostaniról? – termék mellette.

– És az illető tudja? – kérdezem, szívemet készítve a szomorúságra.

– Hát hogyne tudná, tíz éve együtt lakunk!

– Igen? – titkolom rosszul, marslakó lényemet.

– Hát persze... – bocsát meg nekem –, és ha még tudná, milyen drága az ágyban! Minden nap együtt vagyunk. Tudná, milyen sima a bőre, miket tud, olyan édes, úgy imádom! – homályosul el tekintete, s morajlik a föld is alattunk.

Majd hirtelen:

– Megölt, s mégis imádom! – rikoltja a szélbe –, én meg kúsznék vissza gyorsan kalitkám védő rácsa mögé. De késő.

Nyakoncsíp: – nézzen ide! S mutatja homlokán, lábán a forradást. Késsel jött rám, összeszurkált. Folyt a vérem! Mentők vittek el.

– Dehát miért?

– Ivott, meg féltékenységből. Majdnem meghaltam. Most is összerugdalt, nézeti kékfoltos lábszárát. De mégis szerettem! – kiáltja örvénylő szenvedéllyel. Érti már? Róla írok.

– És miért nem tetszik hozzámenni?

– Á, negyvenkettő évvel fiatalabb nálam. Ha hozzámennék, megcsalna. Kutya ám mind a férfiak, maga se higgyen nekik!

– Férje nem is volt a néninek?

– Dehogynem, három is! – söpri le a témát.

– És mi lett velük, elhagyták?

– Dehogy is! Meghaltak!

– ...miben?

– Hát, kiöregedtek szegények... Velük is naponta éltünk. ...Elmentem én már két pszichiáterhez is, megkérdeztem, hogy normális vagyok-e? Mind a kettő azt mondta, hogy normális, csak a szívem fiatal, ne bánjam! Hát nem bánom! – ragyog Földanyó tizenhat évesen. – Tudja, ha részegen jön haza, mit csinálok? Lefektetem, megvárom míg elalszik, akkor elszedem az összes pénzét, s beteszem a bankba, a nevére. Másnap a fiával aláíratom. Így gyűjtök neki. Nem tehetek róla, imádom!

– Na, most már mennem kell! – pattant, s indult neki gyalog, ránt, öregekre hagyva a lassú, tohonya buszt.

Ment pöfögve, nagy lendülettel – szeretve, megölve, s mégis élve, előbben, mint mi mindannyian szomorú buszravárók, életrevárók.

Úszott nagy karcsapásokkal a zöld vízben, sistergő örvények jelezte úton, sirályok vigyázta úton, ködbefúródva, a túlsó part felé.

VÁSÁRFIA

Ági nagyszemű, vöröshajú, szeplős kis kofa.

Ötödikes. Ha meglát, odafut, és tűzhányó sebesen mondja-mondja a rettentő fontosat: szikrát pattogatatva, hangosan, szeplős vidáman. Gesztikulál, lökdös, szemét kimeresztí, majd összehúzza – nézi a hatást közlelről, távolról. Mert hát az állatai... pontosabban az Állatainak nincsen párja! Bár van amelyiknek van, de az is az övé. És ahogy azok csipognak, hápognak, ugatnak, úszkálnak, tojnak, szűlnak, születnek, röpülnek, szolgálnak, odahozzák, megesszik és otthagyják – az olyan csodálatos, hogy alig kibírható, de semmiképp sem eltitkolható, magunkbafojtható és visszatartható!

Hadar, nyakambaugrik, csalódik, megvigasztalódik, sóhajtozik. Néha duzzog, de másnapra megbánja – s összemosolygunk. Értjük egymást.

Néha kislány, néha nagylány – szívével titkokat érint, szappanbuborékkal játszik, s felhők fölé eregeti.

Szívárvány homlokán, az élet szemében – vásárba indul.

Egyszer Ági engem is megajándékozott vásárfiával. Nem akármilyenennel! Fagylalt a javából: 7.50-es –, de sosem fogy el. Hűvöse melegít, illata felderít, emléke elkísér.

Egyik ebédnél találtam a tányérom alatt – borított formájában. Gyönyörű virágokkal díszítve, rajta az utasítás: egyéni helyesírással: „a címzet saját kezű felbontását igénylem!” S hogy a titok súlya el ne pusztítson, amíg felbontom – a segítő megjegyzés zárójelben: „(aki írta, az gyerek, és lány)”

Megfogom, s körülnézek. Kíváncsian figyel mindenki, egyedül Ági haja lóg a levesbe.

Óvatosan felbontom, benne 7 Ft 50 fillér, és egy névtelen levél –, amelyben egy titkos idegen „elnézést kér a csúnya helyesírásér a Tisztelt tanárnőtől”, majd a tárgyra tér: „én ... nagyon szeretem Kati nénit, ezért meghívom egy citrom fagyira. Elfogadni kötelező, különben ez benne van a Házirendbe!”

A „citrom”-nál kapcsolok: jóság hetet tartottunk akkor – az azt jelenti, hogy egy héten át mindennap, napközi elején jelentkezhettek az, aki pályázott piros pontra. Őket külön figyeltem. Három piros pont egy pirossal történő dicséző beírást jelent az üzenőfüzetbe. Lényeges, hogy pirossal – (a piros filc sem drágább a feketénél!) – s lényeges, hogy csak egy-egy hétig. Ilyenkor egész nap elég, ha megkérdem: „ki az, aki még mindig pályázik?” – s máris teljes a figyelem, fegyelem –, ami feketével elérhetetlen lenne.

Egyszer viccből mondtam nekik, hogy ők is minősíthetnek engem: ha rossz leszek, csokoládé fagyaltot kapok tőlük, ha jó, citromot. Megmértem, s citromnak találtattam?

Tovább olvasom:

„Mivel remélem, hogy Kati néni jó kislány volt, a fagyit szívből adom. Aki ezt a levelet írta, azt tudom, hogy szívből írta.” S a vég: „Ha nem tecik elfogadni, akkor pont a szívem közepét tecik kipanírozni!”

Nem paníroztam ki Ági szívét – megettem a mesebeli vásárlánya mesebeli vásárfiát.

MÉG EGYSZER!

Marci négyéves, érzékeny, nagyszemű, nagyszívű gyerek. Ünneppé fényesedett a nap, ha betoppantak fiatal keresztszülei.

Egy idő után feltűnt Marcinak, hogy keresztapja sosem ér rá eljönni. Rosszat sejt. – Keresztapu miért nem jött veled? – Nem lehet tovább odázni a választ. Jó lenne minél kevesebb félelmet, szomorúságot keltve elmondani...

– Tudod Marcikám, mi elváltunk. Feri elköltözött.

– De majd visszajön?! – toldozná a toldozhatatlant Marci fészekmeleghez szokott szeretete.

– Nem, nem jön már.

– Soha? – hasad ketté az élet biztonsága.

– Soha... – kúszik belé a halálszemű félelem.

– És miért váltatok el? – kérdi kétsébeesve.

...mert nem értettük meg egymást...

– DEHÁT AKKOR MIÉRT NEM MONDTAD MÉGEGYSZER? – tör ki belőle a fájdalom, a felismerés –, megingatva gyerekkorát, s hitét az életben.

Az elveszett lehetőség fájdalma. A kiűzetés szégyene... Igen, miért nem tudjuk MÉG EGYSZER mondani? Újra és újra, addig, amíg el nem ér hangunk a másikhöz, a Föld túlsó felére is! Hogy megérintse. Hogy megtudja, hogy várják. Hogy valaki hisz abban, amivé ő lehet. Hogy van Jövő.

Hisz az ég kárpitja egyszer kettéhasadt.

RÓKASAPKA

Ólomszürke, hideg novemberi nap kószált az utakon – rosszkedvet, reménytelenséget szítálva a városra.

A nemrég még titokzatos lombú fák most megcsúfolva, egykedvűen meredeztek a szürke ég felé. A meg-megújuló szél szemetégető porfelhőt kergetett.

Fáradtan, leverten baktattam az úton. Cél nélkül, csak úgy hosszában. Lábaimban hiábavaló utak fáradtsága, fejemen az elvégezetlen dolgok végeláthatatlan sora – s szívemben szomorúság. Nemcsak aznap. Kopott voltam, s földbevágyó. Van, hogy az embernek annyi ereje sincs, hogy az égbe vágyjon. Van, hogy úgy eltűnik a szivárvány az égről, mintha sose lett volna, emlékével együtt.

A máskor oly tágas nyári ég most nyomasztóan alacsony: mint hatalmas szürke tepsi – szinte csak görnyedve lehet alatta járni.

Hát így mentem tepsivel a fejemen, s az istállót érző lovak kitaposott ösztönével kanyarodtam be a Ferencesek öreg templomába.

Bent gyertya égett, emberek énekeltek. Szállt az ima hatalmas, égettoró lángcsóvaként az Isten színe elé. Csak az én füstöm tekergett keserűen a földön...

Szerettem volna erőt kapni a szentmiséből, s dicsérni Istent. Vagy legalább ráhagyatkozni. Mégis száraz, mozdulatlalan kézzel álltam a telivér paripák húzta, kincsekkel megrakott kocsik sora közvetlen közelében. Mintha rólam írta volna Supervielle:

„Elég volna egy mozdulat
hogy mienk legyen az ünnep

világa, s kérdező szívünknek
a ködök választ adjanak.
De inteni sem tudsz, homályos
láncok bilincse akadályoz,
föllemelnéd a kezedet,
hogyan világíts, s nem lehet.”

Áldozni is kisodródtam a tömeggel, de lelkem üres maradt. A lefosztott karácsonyfa állapota.

Mise után a sötét templomban maradtam. Gondolatok nélkül bámultam a felállványozott templom gerenda rengetegéből az oltáron hajlongó sárga gyertyafénybe. Ültem, mint eltévedt gyerek az erdőben –, akit nem találtak meg.

Istenem, ha most legalább Édesanyámhoz bekopoghatnék! Csak még egyetlen egyszer! Így még nem vágytam soha semmire. De: „a keze föld már, és nincsen több keddi kalács”... A világon a legtöbbet jelentette nekem. Vele együtt az otthonom is köddé foszlott. Időnként bazalt-keményé verődik össze hiánya.

Hidegen kongott bennem az aznapi nap, kékes szájjal futottak el újra előttem az események. Betegség, munkahelyi problémák, jogos, és jogtalan szemrehányások – s végül este kis barátnőm tapintatlan megjegyzése: – De idétlen ez a sapka – túl nagy! – nevetett élesen, ahogy találkoztunk. Maradék lelkierőm távozott el a hangja ütötte fekete lyukon. Igen... sokkal jobban kellene figyelniük egymásra, senkit sem szabadna feleslegesen megcsapolni – tűnődtem.

Azt a gyönyörű fehér-szürke rókasapkát ugyanis aznap vettem. Szerelemből. Olyan igazi találkozás volt.

A szőrmebizományiban állt a többi ütött-kopott holmi között királyian, fehér mosollyal, vadonat újan. Rögtön láttam, egymásnak vagyunk teremtve. Hívom – odajön: kényes-fényes, fehér-szürke sarki róka. Nem hiszek a szemeknek: elegáns fazonja a régen álmodott: elől, arcom keretező vastagabb vonulata a fülem is takarja. Végre nem fog fájni!

Jó bőr, nagy ár. De elvinném bármennyiért! Rögtön fölveszem. Csodálatos, hogy nem csavargatja a hideg füleimet. Lágyan zizzen lépésem ütemére, s szívemig hatol meleg. Igazából sosem tartoztam az elegáns világhoz, de most jól esett kicsit náluk vendégeskedni. Kihúzom magam, mosolygok, mint koldus, ki meleg cipőt szorongat zsebében. Az emberek visszamosolyognak. Ők is örülnek. Gyönyörködnek. Szeretjük egymást. Lehet, hogy egyszer nekik adom.

S akkor a hideg zuhany: „túl nagy”. Sőt: „idétlen”!

Hát akkor ez sincs...

Kezem táskámért kotorász a padban. Indulok. Puha, szomorú sapkám felveszem, lehúzza fejemet.

A pad szélébe kapaszkodva hajtok térdet, mint az öregek. Megfordulva látom, vékony, őszhajú néni ült nem sokkal mögöttem. Csalódással vegyes jó érzés suhan át rajtam: azt hittem, egészen egyedül vagyok a templomban... A néni szól valamit. Odahajolok. S akkor – jaj, Istenem: Édesanyám drága-drága mozdulatával simítja meg a csuklómat kedvesen. Csodálkozva nézem a sötétben derengő ismerős, ezüstös körvonalait. Jaj, mintha Édesanyámat látnám. S a hangja: – Kedvesem, olyan szép a sapkája, és olyan jól áll magának! – mondja mosolyogva hitetlen fülemnek, hitetlen hallott kölelkemnek.

Köszönöm! – szakadt ki belőlem a sírás, a hegyeket áttörő. S zúgó árként mosta, mosta a víz lelketem fehérre, zöldre... Tudtam, édesanyám nyúlt le simogatásával az égből: reményt, biztatást, hitet – életet adva. Keddi kalácsot.

Mert kalács nélkül mindnyájan elveszünk.

Siessünk hát egymás elé az Istentől kapott friss, meleg, áldott cipóval, osszuk bátran -- akkor majd megindul a csoda –, s az összegyűjtött morzsáktól is jóllakik a világ!

TÁVKÖPŐVERSENY

Évkezdéskor az egyik ötödik osztálynak nem jutott napközis tanár. Az első nap zűrzavarában gazdátlanul ténferegtek az udvaron, ebéd nélkül. Az utolsó pillanatban hozzámm vezényelték őket, hatodikosaim mellé. Sötétben, szemrehányóan álltak az ebédlőajtóban, ahonnan az anyémek már jóllakottan, elégedetten gurultak kifelé.

Huszonkét kis idegen nézett rám semmi jót nem várva – ki ellenségesen, ki egykedvűen, ki alig várva, hogy lerázza magáról fegyelmezési kísérleteimet. Bent kiabálva, egymást lökdösve rohantak a vályúhoz, mint a kismalacok.

Az első pillanatokban mindig nehéz a senki-gyerekeivel. Amíg nincs kapcsolat, szál – amin át elérhet hozzájuk a szeretet, jóakarát.

Kis Kainok ők – amíg nincsenek örökbefogadva. Mint mindegyikünk.

Nekik is nehéz ez az idő: amíg nincs miért jónak akarni lenni, amíg nem villan öröm találkozásainkon –, míg a délutánnyi, múlttá kívánt bezártság elkeserítő, kényszerű falnak tűnik –, s nem nyitott jövőnek.

Míg nem csillog aranypénz a kútban.

Nekem mégis könnyebb, mert tudom, hogy meg fogom keresni őket. Hogy egyenként rájuk fogok találni, s ebben a találkozásban rám fognak fényleni. Az iskolaudvar porában is, az izzadságos tanulásban, a fegyelem keményében is – mert EGYÜTT leszünk. Talán ez az otthon.

Ezeken tűnődtem, mikor a monoton zajból szökőárként csapott fel a konyhas nénik éles hangja:

– Nem szégyenled magad? Disznó! Ilyet csinálni!! – ott-hon is így eszel??

Rossz lelkiismerettel kaptam fel a fejem – miután kicsit elengedett a figyelmem. Az örvénylő indulatok tölcserében kis fekete fiú lapított, égneakálló sörtehaja most majdnem a levesébe ért.

– Mit csináltál? – kérdeztem Pistit.

Hallgatását túlharsogta a vád:

– Tessék nézni tanárnéni, ideköpött!!

S valóban, szép, modern ebédlőnk kövén ott fénylik a bűnjel. Én is elképedek. – Hogy jut eszedbe köpködni az ebédlőben? Azonnal töröld föl!

Elkullog rongyért, a gyerekek kajánul nevetnek. Akkor látom, egyedül ült asztalánál, pedig máshol lenne még hely.

– Miért ülsz külön? – nyújtom ki csápjaimat.

– Nem esznek velem – motyogja.

– Ilyen nincs, ülj át hozzájuk! – indítom.

Azok nagy hangon tiltakoznak: – Neee, tanárnéni, akkor inkább nem ebédelünk!

Látom, jéghegy. Vajon mekkora a víz alatti része?

Ebéd után az udvaron félrehívom Pistit. Szénfekete szemében félelem.

– Gyere, ülj kicsit ide!

A padra ül mereven – lelke rebbenésre készen. Nyitni-kék? Csuknikék? Átfogom a vállát:

– Most mondd meg nekem, igazán, miért köpködsz?

Érzem lelke kavargó, keserű viharát – ahogy magasra csapnak érzései. Most, Most dől el, nyit-e szelepet, s mit sodor magával az ár – figyelek a szülész izgalmával.

– Mondjad... – biztatom simogatás helyett.

Szinte hallok szíve-lelke zakatolását:

Vajon megértem-e őt? Értheti-e ezt egy felnőtt, ráadásul tanár? Egy idegen?

Kő súlyú csigaházába behatolt a hangom –, de érdemes-e mozdulnia? Lehet, hogy úgy még rosszabbul jár! Bízhat-e bennem?

Figyelem, várom őt, mint kisbaba első lépéseit várják szülei.

Érzi ő is. Hang nélkül, kimondatlanul, láthatatlan csatornákon áradás indul meg közöttünk. A hívás, a hiány, félelem, remény, figyelem. Érzem, a kis csigatest lassan megindul a homályban – s egyszercsak halálugrás-moccanással kidugja fejét a fényre!

– Tanárnéni, azért, mert úgy szeretek köpni! – robban ki belőle.

– Győzelem! – ujjongok magamban –, a bizalma győzött, így már segíthetek. Megszületett! Értem, érzem őt.

Elhanyagolt, sovány kis alakjából izzik felém gyönyörű szeme, a reménnyel teli.

Képek villannak elő gyerekkoromból.

Látom magam testvéreimmel, amint vidéki házunk öreg eperfájáról – fő törzshelyünkről – célbaköpjük a tyúkokat. Legtöbbször mi győztünk öcsémmel, ami nem volt véletlen, mert titokban fáradhatatlanul gyakoroltuk a „hegyes pökés” tudományát. Azért úgy sosem ment, mint példaképünknek, a szomszéd Guszti bácsinak...

Sőt, egyszer – meg ne tudja senki –, az is megesett, hogy Pestre vonultunk fel egy igen előkelő családhoz, vendégségbe. Egy idő után elunva a szörnyű jólneveltséget, kiszállingóztunk az erkélyre, s megigézve bámultuk az alattunk száguldó, kavargó színes autókat. Láttukon lassan előjött, és elhatalmasodott rajtunk a tyúkvadászat izgalma. Hát igen, ilyen a szenvedély... Ám a nagy magasság, s a kedvezőtlen szélirány miatt néha célt vétettünk... Így esett, hogy az a kopasz ember feljött öklét rázva, fejét törülgetve.

Utána sokáig nem vittek minket vendégségbe...

Hát értem én, hogyne érteném Pistit! De mégis csak meg kell tanulnia – mint nekem is meg kellett annak idején –, hogy mit, s mikor lehet.

– Pistikém, dehát akkor sem szabad az ebédlőben, iskolában! – otthon sem köpködtök a szobában! – szugerálom.

Akkor még nem tudtam, csak éreztem, mennyire recsegnek Pisti otthonának eresztékei. Míg édesapja börtönben ült, anyja valakivel vidékre költözött, Pesten hagyva nagyobb lányaira a kicsiket. Ez sok volt, az egyik nővér öngyilkos lett. Nem tudom a szerencsétlen család sorsának alakulását, de a kisfiún a többiek látják, érzik: más, mint ők. Lehet, hogy Pisti ezt a szokását pont otthonról hozta.

Most figyelemmel, okosan néz rám. Felvetett fejjel, teljes bizalommal fog át tekintetével.

– De tanárnéni, akkor HOL SZABAD köpni? – kérdi őszinte tudásszomjjal.

Egy pillanatra zavarba jövök, többféle szemlélet ütközik össze bennem.

Ő vár, feszülten figyel.

– Tudod mit? – bukfencel bennem az ötlet – hát majd keresünk a Ligetben egy helyet, és rendezünk távköpő versenyt, jó?

– Jó! – ugrik a nyakamba Pisti, s tudom: már ott is marad. Tudom azt is, hogy ő lesz a győztes. Ő lesz az első az osztályban – életében először.

Vad izgalommal fut, viszi a hírt a többieknek. Megrohanak: – Igaz ez? – Igaz. Boldogok. S ez a jó: Pistitől származik. Neki köszönhető. Most beveszik, együtt „gyakorolnak”.

– Ne, ne itt! Majd csak kint – ez legyen a mi titkunk! –, mondom rosszat sejtve. De az öröm, izgalom nem áll meg bennük – világgá kürtölik.

A tanáriban felháborodott, ép eszemben kételkedő tekintetek fogadnak.

– Az ilyet inkább szájon kell vágni, hogy megtanulja!!

Én nem hiszem.

Inkább csak vigyázni kell a szélirányra.

„MAJDNEM JÓ VOLT!”

Az élet osztotta élményeim közül előkelő helyen áll egy napközis délután.

Ötödikes kamasz fiaim legszívesebben napi huszonnégy órát fociznának. Tulajdonképpen más nem is igen érdekli őket. Nehéz őket becserkészni a tanulnivalók utcáiba –, de bármi másba is. Minden eleve gyanús, ami az iskolával kapcsolatos, az órák, a napközi, a tanárok...

Napközis tanár létemre mélyen átéreztem kiszolgáltatottságukat, veszni látszó életkedvüket, az őket fenyegetően körülvevő szürkeséget.

Talán falátfúrási kísérleteim miatt – a Liget fűvében való tanulástól az éjszakai vaddisznólesig –, a bizalmatlanság olvadozni kezdett. S amikor egy szép tavaszi napon fiaim odaszaladtak hozzám: – Tanárnéni, tessék jönni velünk focizni! – nem tudtam ellenállni. Hát, hogyne – amikor lányokat sosem vesznek be –, tanároktól meg legjobb a biztos távolság...

A kötelező szerénykedés után beálltam én is. Rohantunk a labda után mindenről megfeledkezve. Mezítlábunk alatt a selymes fű, felettünk a magas ég –, s mellettem a labda be a kapuba. – Gól!! De nekünk! Én engedtem be.

Igen rossz érzés volt egy pillanatig. Mint aki egyest kapott. – Szegény fiúk!

De csak egy pillanatig. Mert kiabál lelkes csapatom, Zoli fut felém –, eddig legnehezebb gyerekem:

– Nem baj tanárnéni, majdnem jó volt!

Nem hagynak kiállni, nem haragszanak. Bíznak bennem. Kitartanak a reményben, amíg bele nem jövök. Helyettem is hisznek bennem...

Csöngetnek, kezdődik a tanulás.
Billen a kocka, szerepcsere.
Újra tanár vagyok, cipőben.
De nem olyan, mint tegnap.

VÁSÁRBAN

Most voltam először népművészeti vásárban.

A zebegényi múzeumkert napfényes tisztásán egymást érte a sok színes sátor, bennük, s körülöttük a mesevilág színe-java.

Látható, megfogható, és megvásárolható kérem itt minden! Lehet alkudni felfelé és lefelé, berekedésig! De szabad csupán lelkesedni is: árukra, titkokra, szövődő kapcsolatokra. Indulj, nézz körül, járd a táncot! De közben tudjad: pórul is járhatsz! Izgalmas csapdákat fedezhetsz fel kívülről, vagy belülről.

Már induláskor elronthatsz mindent. Ha túl kicsi kosárral mész, nem tudsz sokat hazavinni. Ha pénzedért rosszul választasz, a korsó füle a kezeden marad! A tömeg nagy. Színesen, hangosan kavarog. A barát és zsebtolvaj mosolya is édes – csak az egyik mosolya neked szól, a másiké magának. Rád nevet – vagy téged nevet? Ha nem tudod, meghalsz!

A céllövöldét is kipróbálhatod, de a puskát ne fogd senkire, mert nem tudhatod, melyik van élesre töltve.

S ha túl sok mézet vásárolsz, ellepnek a darazsak!

Dobpergésben közeledsz a vásár szívéhez. Szíved dobbanására bátran lépj! S figyelj.

Varázsló ül legtöbb sátor mélyén. Titkok ismerői, teremtő erejű, komoly, vagy játékos óriások. Tudományuk apáról fiúra száll.

Némelyiket meglestem rejtett műhelyében.

Van, kinek lépése lassú a tudás súlyától, keze biztos a perc fontosságától, válla erős a felelősség vállalásától.

Műhelyébe érve beteszi maga mögött a vastag faajtót. Leül. A tűzbe bámul – és lát. A fa, a kő megelevenedik, megtelik lélekkel keze nyomán. Fontos neki. Szereti. Magát faragja. Feszülten, lázasan, pontosan. Halálos harccal.

Ha kész, egy ideig maradnak még kettesben.

Majd felhossa, majd kiteszi sátra asztalára. Igen, kész. Már láthatják. Csodálhatják. Önmaga darabja: lelkéből lekedzett.

S izgalmas, ha nézik: jó is, rossz is.

Nézik, de nem látják. Nézik, de nem értik. Nem értik, de érzik. S most egy beleszeret, tekintetének szűrőlángja perzseli. Elviszi? Ha az árát kérdi, nem adom!

Csak ha tör-zúz érte!

Vagy ajándékba.

A piac közepén álló dobogó táncosokat fogad. Deszkái hajladozni kezdenek, s a tűző nyári nap tobzódó aranytáncba kezd a rezesbanda rezgő trombitáin: rekedt örömeiket világgá kürtölik.

Egy távolabbi szellős sátorban vidám koboldok tanyáznak. Bolondos, nagyszélű kalapban, piros mosollyal csábítják a vevőket. Illegnek, repkednek mókás áruik körül. S ha találkozik szemük egy bábáskodóval – elég egy pillanat, hogy az megszédlődjön, s erszényét kifordítva nyúljon megbabonázva a legszínesebb szappanbuborékért, egy darab szivárványért.

Keze tétován kutat a nevetések kosarában, zsebébe csillagport süllyeszt.

Ha jól beosztja, kitart hazáig. De a méreg felszívódik. S ezentúl mindig visszacseng fülébe a koboldok hajlékony nevetése, pityangok tánca, csillagok illata.

S vásár vajon lesz-e még?

Odébb egy nagy ponyva alatt vastag hangú köcsögök vitatkoznak, nem éppen szalonstílusban. Cserfes korszók csörgetik agyaggolyóikat, mázas tányérok bábáskodnak bambán és kíváncsian a sátor faláról. Áruk. Kofáké.

A tömeg egy része továbbmegy, álsruhás királyfit keres.
Én már látom is!

Akácfa árnyékában, kopott pokrócon ül a juhász nyájával. Messziről látszik: övéi között.

Ezek is korsók, tálak –, de milyenek!

Színük a kenyéré, mézé, földé. Díszük hóvirág-egyszerű. Jók hétköznapra, de ünnepre is. A korsó vize húsít aratás-kor, s a tál melegen tartja a cipót téli estéken.

Gazdájuk bőkezű, vidámszívű, könnyűléptű pásztor. Jókedvéből, ingyen furulyázik, mindenki öröme. Titkok tudója, titkok megosztója. Arcok derítője, szívek feltöltője.

Néztük, bámultuk varázslatát.

Könnyedén felvett egy marék földet, rálehelte, meggyúrta, megforgatta – s mielőtt az icipici mind megette volna, már készen is állt a forma. Egyik a másik után kelt életre keze alól. Aztán lassan kinyitotta hatalmas kemencéje vasajtáját, s a polcokra óvatosan bepakolt mindent. Mikor a kemence bendője megtelt, a tűzteret telirakta az erdő fáival, villám tűzével meggyújtotta. És várt.

Lassan a bővülés hatni kezdett. A tűz forró nyelvével addig nyaldosta a kályha falát, míg az egészen átforrósodott, szinte ugrált, durrogott a melegtől és az igyekezettől.

S ekkor jött a legizgalmasabb.

Az anyag elkezdett melegedni, forrósodni, tüzesedni. Színe szürkéből változott barnára, sárgára, pirosra. A máz sírva fortyogott, futkosott az anyag körül. A Fiú nem vette le róluk a szemét. Minden delejező erejére szüksége volt, nehogy az utolsó pillanatban elpattanjon a kényes váza vékony fala, eltömődjön a korsó hosszú nyaka, vagy a két galamb foltta mosódjon a tálon.

A Fiú még mindig csak a kemencét figyelte. Izzó szeme átlátott a falon, izmait az akarát megfeszítette. Ha most valaki hátbaszúrná, azt sem venné észre.

S lassan a tűz csendesedik, a feszültség enged.

A kályha hűlőben, ajtaja nyílóban, Fiú mosolygóban.

Belemerül a Dolgok örömébe.

Közben a rezesbanda darabos, harsány, mindent betöltő hangzavara hirtelen abbamarad. Mintha egy szőnyeget rántottak volna ki lábunk alól.

A vásár zsivalya örvényleni kezd: mutatványosok köré sodorja az embereket. Bábszínház: csihi-puhi elejétől végig. Vaskos, közönséges. Egy darab valóság a mesében.

A tömegben hosszú sor kígyózik. Kézenfogva vak gyerekek érkeznek. Sorban mindegyik sátrat ellepik. Körülállják a pultot, s mindent egyenként megtapogatnak, körülkérdeznek. Az egyik szép, fekete, öt év körüli kislány egy gyertyatartót szorongat. Mindent megfogott már, csak ezt nem bírja letenni. Érti, ez más, mint a többi. S valóban. Óvatosan közelíti bizonytalan szeméhez, már a szempilláját súrolja, mikor hirtelen kitör belőle a felismerés boldogsága: ez piros!!

Azóta is fáj, hogy nem vettem meg neki. Őt illette volna.

A zene szól, dob pereg, pénz fogy és gyűlik.

A Nap pedig süt – s a Vásár tart!

KÚTNÁL

Viharos, hideg októberi este volt.

Egy fiú, és egy lány szaladt kézenfogva az úton. Tulajdonképpen nem siettek, csak a szél oly erősen fújt, hogy a téren ide-oda sodorta őket. Meg-megkapaszkodtak a fák törzsébe, s erősen elrugaszkodva próbáltak egy nagy, emeletes ház közelébe kerülni. A csipkebokorban rosszabb volt a helyzet –, ott tovább időztek.

Egyszer csak egy hirtelen támadt, ciklon-szerű légörvény felkapta őket, s egyenesen berepítette egy hatodik emeleti konyha nyitott ablakán.

– Nahát, micsoda meglepetés! – későbbre vártalak beneteket! – ugrott a nyakukba a háziasszony.

– Sőt, nem is pont minket ugye?!

– Azért így is jó lesz! – pattogott köztük a nevetés.

– Gyertek kijebb az előszobába, és tegyétek le a kabátokat!

A bennük levő várakozás magas feszültsége felerősítette hangjukat, szélesebbé tette mozdulataikat, vibrálóbbá vídamságukat.

Mind a hárman kicsit zavarban voltak.

Mindnyájan érezték ennek az estének a súlyát.

Ma sok minden eldőlhet.

Ím, eljöttek. Felléptek a borotvaélre. Meghívásra.

Féltek is, várták is ezt a találkozást. Életükben először érkeztek ketten együtt ide.

Külön-külön sokszor voltak itt, egyéni barátjuknál. Titkos, ki nem mondott szövetség volt hármuk között. Szerették volna, ha barátjuk egymás felé vezeti őket – anélkül, hogy ezt saját maguk előtt vállalni merték volna.

Szakításaik ostora húsbavágott, s újra és újra jövő után kiáltott. De eszük dobantódeszkája az egymás felé lendítés helyett a döntés pillanatában mindig recsegve beszakadt alattuk.

Segítőjük sajátjaként élte át súlyos kérdéseiket, fel-fellendülő örömeiket, sötét szakadékaikat. Kicsit a kezébe tették le jelenüket, jövőjüket. Barátjuk kezébe, aki semmit sem tudott tenni értük, s helyettük. Csak kísérté őket, amennyire tudta, s amennyire kérték.

De ma terve volt. Ma egy csokor ibolyát akart adni – kettőjüknek. Tenyérvényi kék eget, ibolyányi illatot – kettőjüknek.

Most zavarban voltak, de nem kínosan, és nem szégyenkezve. Csak megilletődve. Nem arcuk pirulásáig – csak szemük csillogásáig.

Ahogy a nagy hegyek közül hirtelen előbukkanó tó előtt áll meg az ember. A Kezdetek előtt.

Még nem tudja, mit tartogat számára a tó: vize kristálytisztaság-e, halak ezüstös ívének otthona – vagy kavargó, mélybehúzó hínárok sötét alagútja?

A rég várt Lehetőség egy pillanatra megállítja az időt, s a lélegzetet. Ilyenkor tárgul nagyobbra a lélek, hogy be tudja az újat, a jövőt fogadni. Csak egy pillanat ez – a remény megfog, s kezdetét veszi a Valóság. Friss levegő áramlik a tüdőbe, s a láb megindul, engedve a tó vonzásának.

A három barát a beálló csöndben úgy eszmélt fel mozdulatlanságára, ahogy filmvetítéskor a hirtelen megállított filmkockák döbbsenének rá az előbb még oly természetes mozgásra.

Az idő darabokra törni látszott, hol feltorlódott, hol hézagosan úszkált, mint zajló folyón a jégtáblák.

A fiú, és a lány úgy érezték, ebben a percben összesűrűsödve, áthatolhatatlan falként tornyosul eléjük, s mered rájuk a sok probléma, ami elől idáig futottak.

Tudták, az öreg mohás kút aranypénzt kínál sötét fenekén. Vajon övék lesz-e? Vajon alá mernek-e ereszkedni érte a nyikorgó láncon himbálózó vödörben?

Nagy a tét, s nagy az ár. Ha az aranypénz igazi, s nem csak tükröződő csillag lidérces játéka – úgy mindent megér. Megéri felcserélni a megszokott szabadságot, a szilárd talaj biztonságát, szülői kezek melegét, ismert hangok erejét – az ismeretlen, szédítően vonzó, titkokkal terhes, veszéylektől visszhangos vízivilág árnyaira, csodáira? El mernek-e indulni együtt egy új, ismeretlen világba?

Hosszú hónapok óta leskelődtek már a kút körül. De mindig csak egyedül jártak oda. A kút delejes vonzásban tartotta őket. Néha ép eszükre hallgatva szabadulni akartak tőle, messzire menekülni. Rengeteg a probléma: gyakorlati, lelkiismereti – félelemből és éleslátásból eredőek. Mind igazi, és reális. Mégis néha egy szellő árnyéka is elég, hogy az akadályok súlyos erődtítménye felbillenjen, és helyén gyémántvizű ár szökkenjen a magasba – életet permetezve a fákra, füvekre. Majd újra színváltás, és sötét, véstjósuló morajló erdőknek tűnik a közös jövő.

S közben testi, lelki erejüket emészti az idő, a távolság és közelség feszültsége.

Közös barátjuk helyesen látta: teherbíráruk határán járnak, s a döntéshez szükséges erő, és lendület a problémák lelkén át elszivárog.

Pedig a sok szenvedés már egymáshoz hajlította őket. Gyökereik már összeszövődtek – csak ágaik álltak még öntudatlanul külön a napfényben. Tudatos énjük vaksága eltakarta előlük a már kész valóságot.

– Menjünk be a melegre! – szólt az ésszerű javaslat a hosszú úton átfagyott, kissé megtépázott vendégek felé.

A hajukból, ruhájukból kirázott kóbor szél utolsó indulatával benyomta a szobaajtót – s ők egyszerre nekiindulva – ámulva szorultak be az ajtónyílásba.

A feltáruuló kép mesebelinek tűnt.

A kis szobában gyertya égett a terített kerek asztalon. Fényében piros-sárga virágok bólogattak, árnyékuk imbolygó táncot járt a falakon, bútorokon. az asztalon méz-sárga, vastag, lazaszövésű terítő, rajta darabosan vésett dióbarna fatányérok. Mintha bocsait hazaváró medvecsalád ünnepelne.

A vendégek orra, mint finom iránytű állt be az asztal közepén álló, sült hús illatú cseréptál irányába. Halk, doromboló gitárszó indította lépteiket a szőtt szőnyegen.

Miután mindnyájan egyszerre keltek fel ugyanarról a székről – végre, nagy nevetve sikerült elhelyezkedniük az asztal körül.

A szoba hangulata, a találkozás öröme, s fiatalságuk csilagszórója feszültségüket zenévé lágyította.

Ettek, beszéltek, nevettek. Sokat. Majd még többet. Öröm fénye hullt a kis szobában.

Ilyenkor eljőhet egy pillanat, amikor már szinte lebegnek ebben a közegben. Akkor már beszélni sem fontos.

Az emberek ekkor egymásra néznek – s látják egymást. Hallják egymás ki nem mondott vágyait – és megszeretik azokat. Fáj a másik nyomorúsága – s betakarni szeretnék őt.

S akik így, egyszer teljes szépségükben és szegénységükben meglátják egymást – már nem mehetnek ugyanúgy tovább –, egymásba égetődnek.

Ez nem más, mint örökbefogadás.

Férjnek, barátnak, húgnak, gyereknek.

S valóban.

A Tűz leszállt, s az este megajándékozta őket egymással.

Szélhozta, széljegyezte eljegyzés...

SZÜLETÉSNAP

Hideg, hótalan, fekete karácsony az idei. A viharos szél csak port és szemetet kavar a pesti házak körül. Az emberek fázósan húzódnak sötét kapualjak védelmébe buszra vártukban. Buszra várva, egymásra várva, karácsonyra várva...

Előttek barátnőm karácsonyi lapja: „sok szép örömet kívánok neked, hogy benned is megszülethessen a Kisjézus!”

Istenem, hideg és üres a lelkem, hogy leszek én szállásod karácsony éjjelén? Egy kisgyereknek, aki melege, öröme, biztonságra vágyik? Istenem, szabadíts meg a Gonosztól, és önmagamtól! Nem tudok többet tenni, mint ezt az üres önmagamot Neked ajánlom. Te adj valamit, hogy fogadhassalak!

A karácsonyt régóta másokra szánom. Még soha nem bántam meg! Csak idén kevesebb az erőm, és a pénzem is. Nem baj, tőlem csak azt várják, amim van. Indulok hát! Felhúztam hétmérföldes csizmámat, fogtam a rengeteg csomagot – még a fülemen is lógott. Itt ne hagyjak semmit! – hiszen nem lesz idő, s lehetőség napközben hazajönni értük, annyi helyre kell mennem. A folyosóról mégis visszaszaladtam egy doboz napraforgómagért. Igaz, kicsit régi már, de talán Annus néni madarainak még jó lesz. Szép, nagy betűkkel rá is írtam: „a madaraknak”.

Gyorsan fogyott a nap, s az erőm is. Délutánra maradt a legnehezebb látogatás, fiatal barátom a zártosztályon. Elmebetegség tört ki rajta, s a szenvedés örvénylő mélysége kemény sziklákon készül szétzúzni őt. Istenem, hol keressem, elérhet-e szavam szenvedése feneketlen kútjába? Hogy álljak meg mellette egészségesen? Nem csak növelni

fogom szörnyű magányát? Nem csak szégyenkezni fog csontig levetkőzve? Mit tudok adni neki? Istenem, könnyörülj rajtunk!

Zárt ajtók, hét lakat mögött élő lelkek. Szemükben égő rémület, vagy tompa üresség. Pizsamában kószálnak céltalanul. A folyosón keszeg fenyőfa lógatja csüggedt ágait. Az ajtónál ülök, várom Zolit, ide fogják kísérni. Egy sovány férfi időről-időre odamegy a kulcsait rázó őrhöz, s szívet-tépően könyörög: csak ma, csak egyetlen estére engedjék ki a családjához, hiszen karácsony van! Ígéri, visszajön reggelre! A válasza gúnyos röhögés: – hogy képzeled, hogy kiengedem, maga zárt osztályon van, és őrrült! De ő nem adja fel. Percenként megtapostatja magát.

Zoli imbolyog felém halott sápadtan. Felismer. Beesett arcán a halál kínja. Nem fogad el semmi ajándékot. Csak a kezét fogom. De a lelkünk nem találkozik. Az övé a halál tornácán bolyong. – Istenem, segítsd meg őt! Istenem, találj meg őt! Zoli azt hiszi, hogy olyan nagy bűnei vannak, hogy Te nem tudsz neki megbocsátani, s ezért véget kell vetni életének. Már most a pokolban ég. – Uram, érintsd meg őt! Mutasd meg Magad neki legalább most, a születésed napján! Könyörögök Uram!

De Zoli csak ül rebbenéstelen arccal...

Indulnom kell. Egymás után csapódik be a hét ajtó, kattan a hét lakat... Semmit, semmit nem tudtam neki hozni! – Istenem, miért van mindez? Istenem, hogy fogsz nekik ma megszületni?? Hogy tudsz ma bennem megszületni? Nem tudok örülni, képtelen vagyok örülni!

Kiszédelegtem az utcára. Időközben besötétedett. Kezemben még mindig volt csomag. Jó ég! Annus néni még hátra van! Őt személyesen nem ismertem, csak néhány levelet váltottunk. Nagyon öreg, beteg néni, teljesen elhagyatva, nagy szegénységben él – Isten tenyerén. Meglepetésnek szántam a mai látogatást.

– De Uram, én már nem bírok elmenni hozzá. Én nem tudom felvidítani. Nem tudok örömhírt vinni. Késő is van,

talán le is feküdt. Busz, villamos sem jár már, s taxit találni karácsonykor nem lehet. Azt sem tudom, merre kéne menni. – Uram, nagyon fáradt vagyok...

Igaz, ezt a napot Neked adtam, Istenem. Ha akarod, ha jönak látod, mégis elmegy a Te szolgád. De csak ha megszervezed, nekem már nincs erőm...

Abban a pillanatban fékcsikorgás, s megáll mellettem egy taxi. Hová parancsolja? Kinyögtem az utca nevét. Fogalmam sem volt, milyen messze lehet, csak azt tudtam, hogy 32 Ft van nálam, s otthon sincs több. Gondoltam, ha már így van, nézem a taxiórát, s ha eléri ezt az összeget, kiszállok. 30, 31, 32: köszönöm, itt jó lesz. (Ugye, a borralvót majd pótolod, Uram?)

Sötét, kihalt angyalföldi sikátorban álltam. Hol lehetek? Szemem felírást tapogat. Szinte hihetetlen: pont Annus néni kapuja előtt topogok! Nyomorúságos udvar, egyszemű lakások sűrűn egymás mellett. Dűledező falon rozzant ajtó, mögötte ásító sötétség. Itt is laknak emberek? Él még egyáltalán Annus néni? Kopogásom elnyeli a penészes csend. Már-már indulok, mikor tétova csoszogás, fehér libbenés kel a sötétből.

– Ki az? – kúszik a résen félénk kérdés.

– Csak én vagyok – magyarázkodom. – Nem tetszett még lefeküdni? Ajtó tárul, szív zárja pattan. Sírása örömbé hajlik. Tövében pici öreg néni, fehérhajú, madártestű.

– Szeretném Annus nénivel tölteni a karácsony estét. Lehet?

Annus néni a karomból szobájába röppen. Kicsi, egyszerű hely, emlékekkel bélelve. Ágya felett: Krisztus a Golgotán. Feszület, s esküvői képük. A sarokban, papírdobozból sebesült galamb kandikál. Kályha nincs, kabátban ülünk. A kis kerek asztalra tiszta terítő kerül, rakosgatom ki az ajándékokat. Narancs, sütemény, meleg kendő... Annus néni mosolyogva ünnepel minden darabot. Végül, a szatyor alján kezembe akad a doboz napraforgómag. Elővegyem? Nem sértem meg vele? Félénken kiszedem: – ezt

meg a galamboknak hoztam. Annus néni kézbe fogja, majd ráborul az asztalra, s sír, sír áradó könnyekkel.

– Annus néni, mi baj van?

– Baj az nincs, inkább öröm, mert csodát tett velem az én jó Istenem karácsony estéjén!

– Mi történt?

– Hát az... – ragyog könnyein át –, hogy ma különösen rosszul éreztem magam. Régóta beteg vagyok, évek óta nem tudok már kimenni a lakásból, de ma úgy éreztem, hogy estére meghalok. A szívem görcsölt, mozdulni sem bírtam. Napok óta nem ettem, – nem volt mit. Nagyon szomorú voltam, s rettentően egyedül. Imádkoztam: Jézusom, Te tudod, hogy szeretnék még élni. De ha meg kell most halnom –, hát legyen. Csak egyet kérek Tőled: szegény, töröttlábú galambomra viseljél gondot. Ne hagyd éhenpusztulni, ha meghalok... Kérlek, küldj neki ennivalót! – S ennyire szeret engem az én drága Jézusom! Tenyeréből etet! És most érzem csak: a szívem sem szorít már. Képzeld, amióta meghalt a férjem – húsz éve – azóta most állt ki belőle először a fájás!

– Imádkozzunk!

A sötétben gyertyafény lobbant, fenyőág tárult az ég felé, csillagok fénye hullt reánk. S hullott, hullott a földre a kegyelem.

Fogtuk egymás kezét, s énekeltünk, verseket olvastunk. Imáról imára találtunk. S akkor, akkor történt még valami. Annus néni tiszta, ragyogó kék szemében megláttam valamit... Ez a tekintet, ez a ragyogás átfogja a szívemet! Ez a tekintet, ez az áradó kék öröm az, mely a bölcső óta áldva tart! Istenem, rég Nálad lakó Édesanyám tekintetét küldted ma este nekem. Valóságos, élő szeretetét, jelenlétét.

Én Istenem, jó Istenem... ennél nagyobb ajándékot nem kaphattam volna karácsony estéjén! Csodatevő Uram, lángra gyújtottad a szívünket, hogy örömünk szalmáján,

karácsony éjszakáján megszülethessen bennünk a kis Jézus.

S a kihalt utcákon, a sötét nagyváros felett zizegve, kavargva megindult a hóesés.

A SZERETET ÁRA

Ibolyák szagával szalad a szél, s velem. Mert tavasz van, Húsvét, s engem meghívtak egy óvodába, hogy szórakoztassam százhusz gyereküket.

Mire megérkeztem, már ünnepélyes pofácskával ültek kis székeiken. A szobában tavasz, sárga és kék ágakkal – a szívünkben is –, így igazán nem nehéz mesélni nekik az erdőről, madarokról, vaddisznókról. Nem kíméltem magam, sorra elmeséltem legizgalmasabb kalandjaimat: hogy eszem kisgyerek koromban vaddisznóverembe a gemenci erdőben – majdnem ott éjszakáztam. Hogyan mentettünk meg egy szarvast a mocsárból (már csak a feje állt ki!), s milyen volt, amikor az óriáskígyó éjjel bemászott Nagymám ágyába?

Gúvadt szemekkel hallgatták – ahogy illik is –, majd mindent eljátszottunk – kedvükre röföghettek, szárnyaltak, száguldottak, nyiladoztak, illatoztak.

Pihenésképpen fűz kosárába nyuszifészkét csináltunk fűből, virágokból – és láss csodát! – mire térültünk, fordultunk – hát nem benne termett egy igazi madártojás?! Foltos, barna, feltétlenül kézbefognivaló kis fürjtojás! Sőt, mi több, mindenki kapott egyet ajándékba, maga választhatta, s haza is vihet.

A délelőtt elröpült, a kicsik udvariasan köszöntek és indultak ebédelni. Fáradtan rogytam egy székre, s előkotortam szendvicsemet, hogy kis erőre kapjak.

Igen ám, de a gyerekek sas szeme rögtön észrevette, mire készülök. Azonnal körbevettek, szoros gyűrűbe. Merőn néztek felfelé, egyenesen a kenyeremre. Olyan figyelem-

mel ahogy a legizgalmasabb vaddisznó történetemnél sem.
Ahogy a sas az egeret.

– Mit eszel? – kérdezték egészen komolyan.

– Az ebédemet – feleltem –, ti is most fogtok ebédelni, ti azt, én meg ezt eszem... – mosolyogtam kényszeredetten.

– Mi van közte? – szorítottak.

– Sajt – vallottam be.

– Adjál belőle – nyomultak egészen testközelbe.

– Túl sokan vagytok – gondoltam, de mit volt mit tenni, morzsákra bontva minden cinkefiókának tettem a szájába.

Tényleg csak egy-egy morzsányi jutott.

Ők meg álltak, megbűvölve, mozdulatlanul, áhítatos képpel – feledve az egész tányér hűlő ebédjüket –, szembe nézve, és azt mondták: – szeretlek téged.

ŐRANGYAL

Őrangyalomnak két nagy füle van, és szemüvege. Őrangyalom tejet hoz a közértből, és megjavítja a konektort. Megkérdi, alszom-e eleget. Őrangyalom drága süteményt vesz nekem – s néha megeszi útközben. Őrangyalom időnként hasraesik, s magával ránt engem is.

De ha fölkelek, tejet hozok neki a közértből – és pipadohányt is. Mert a süteményt néha megeszem útközben.

LÁBRÁZÓ

Hogy miért lóbáltam a minap álltomban a fél lábam húsz percig a trolimegállóban? Mások által normálisnak, és felnőttek mondott nő létemre? S megint mások ijedt pillantásától kísérve?

Szolidaritásból. Nem, nem az etiópiai éhezőkért. Nem is a földrengés-károsultakért. Jancsikáért. Aki szintén ott állt, s várt a 74-esre, boldogtalan anyukája és keresztmamája kereszttüzében.

Szenvedett az egész család. Mert az óvodás Jancsika egy percig sem állt vigyázzban, s némán. Hanem ugrált, nevetett, mutogatott az autókra, kérdezett, mint minden normális gyerek, nagy adag kíváncsisággal és mozgásigénnyel. De övéi ezt nem tűrhették. Megállás nélkül szidták, fegyelmezték minden mozdulatáért. Létmegnyilvánulásáért. Jó hangosan, hogy mindenki hallja, mily gondos nevelést biztosítanak részére. Ahelyett, hogy meséltek volna neki, vagy játszottak volna valamit...

Ahogy az idő múlt, úgy lettek egyre idegesebbek a nének, s én is –, és szorult a hurok Jancsika körül. Kezeit szorosán fogták, szóhoz nem jutott. Jókedve régen elment. Már csak egy szabadsági foka maradt: az egyik lába. A másikon ugyanis állt. Ezt az egyet aztán dacosan lóbálta, teljes elkeseredéssel. Persze rögtön rárivalltak:

- De Jancsika, hogy csinálhatsz ilyet?
- Nézd mások milyen rendesen állnak!
- Látsz te valakit is, aki így rázná a lábát?? – mutattak körbe.

De láttak. Egy egyébként normálisnak kinéző, dacos tekintetű középkorú nőt.

TÉLI FÜRDŐ

(Avagy: a mesék nem hazudnak)

Szeretem nézni télen a zajló Dunát. Szeretem, hogy nem vagyok benne. Mint akkor, egyetemi éveim egyik telén.

Emlékezetes úszás volt. Sötétben. Sajnos senki sem látta. Még az sem, aki kihúzhatott volna. Mert a fiú, akivel sétáltam, jóval arrébb ült. Cserbenhagytam szegényt.

Előtte sétáltunk, de nem a szerelemtől, hanem a bánattól. Pontosabban az ő bánatától, pontosabban én nem voltam szerelmes. Ő volt, de nem belém, hanem Zsókába.

Peti vidám tanársegéd volt az elméleti fizika tanszéken. Én zöld hallgató. Járt velünk kirándulni, lelkesen, innen a barátság. Aznap a menzán szokatlanul komoly volt. Búbánatos hangon csámcsogott.

Láttam, nagy a baj. Faggattam. Beavatott. Kérte, menjek le vele a Duna-partra, ilyenkor köpni kell a Dunába, az segít. De nem szeretett egyedül köpni. Elkísértem, szolidaritásból.

Sétáltunk, álldogáltunk, köptünk. Sokáig vígasztalódtunk így, kettesben. Sajnos én fáradtam el hamarabb, s ez volt minden baj forrása.

Sötétedett. Unalmamban egyre messzebb ténferegtem. Néztem a zajló Dunát. Nagy fehér jégtáblák úsztak békeségesen a fekete vízen, mint a mesében. Mint gyermekkorom kedvenc meséjében, a Bocogó Barnabásban. Már nem tudom, milyen okból, de a medvecsaládnak utaznia kellett, és úgy döntöttek, jégtáblán teszik meg a folyón az utat. Nekik nagyon bevált. Magam előtt láttam a bájos rajzot a borzas bocsokkal. Gyerekkoromban nagyon vágytam rá, hogy velük utazhassam.

S most a mese valóra válhatna! Csak egy percre legalább... Mit számít az azóta eltelt tizenöt–húsz év! Az ember lelke mélyén mindig fiatal marad...

Döntöttem. Megvárom, míg egy elég nagy tábla kiúszik a parthoz, ha elég szilárd, ráállok egy percre. És a víz vinni fog, lassan, békességesen. Senki sem fog látni, csak belső élmény lesz. Már lendült is a lábam az öreg tengeri rókák biztonságával. Na és? Sikerült! Állok a jégen, mint kapitány a fedélzeten! Meleg arcom friss szél símogatja. Mínusz tizennyolc fokos. De állok a vártán. Csak kicsit lassú a jármű. Elfog a modern emberek átka, a sebesség utáni vágy. Látom, kicsit beljebb gyorsabban úsznak a jégtáblák. Jó, átlépek egy másik kedves kis szigetre. Elképzelésem bevált. A sebességben. De nem az irányban. A sodrás visz befelé. Próbálom lábammal irányítani, de hiába. Visszalépni sem lehet, mert az előző táblától már eltávolodtunk. Én, és a medvecsalád. Én vagyok a legbátrabb, Peti a legszomorúbb. Sajnos, egyáltalán nem látom már őt. Már a part is sötétbe vész. Még egy erőteljes mozdulat, és a jégtábla halkan kettéválik, alattám.

Pontosabban már felettem. Ha összecsucodik, megfulladok. De nem a melegtől. A jeges víz gyorsan bekúszik ruhám alá. Ez a fokozatosság arra pont elég, hogy ne kapjak szívgyörcsöt. Próbálok a part felé úszni. Inkább kapálózás ez, mert vastag teddyber bundám akadályoz. De le nem vethetem, mit szólnának otthon, ha elveszíteném. Életem első és utolsó bundája. Így hát kapálózok kifelé. Újabb táblák jönnek felém. A medvék segítenek. Lassan lábam szilárd talajt érez. Köveket és sűrű, nyúlós iszapot. Ez a legrosszabb.

(Hányszor mondta Édesanyám, hogy ne másszunk bele mindenbe, mert kifelé ugyanannyit kell mászni, mint befelé, csak kifelé sokkal nehezebb!)

De végre kint vagyok. Gyorsan megkerestem Petit. Sikerült elkápráztatnom újszerűségemmel – pedig már sokat

látott életében. (Engem.) Mindig új arc, új frizura, új ruha – azt mondják, ez a nők varázsa.

Fogvacogva tanakodtunk. Villamos nem jött, de fel sem mertünk volna így szállni. Fejem búbjáig sárosan, teddyber bundában. Hosszúnadrágomból sűrű fekete lé folyt. Később kevésbé, mert keményre fagyott rajtam a ruha. De ekkor már futottunk. Hazáig.

A Petőfi téren laktam akkor, Édesapámnál. A házmester és lifthasználatról eltekintettem. Fel a harmadik emeletre! – fekete fénycsóva jelezte utamat. Drága jó Beri néni volt csak otthon, szerencsémre. (De sok vajat elkent már a fejemben életemben!)

Ruhástól kellett a melegvizes kádba ülnöm, hogy megolvadjak és le lehessen húzgálni a ruhám.

Nem lett semmi bajom. Még náthám se.

Hiába, a mesék nem hazudnak...

(Nem csálnak törbe, legfeljebb vízbe.)

KAVICSDOBÁLÓ

F. G. Lorca:

„Az eső addig hull a sziklára, míg az
megpuhul, és zsomborbokor nő rajta.
Az emberek azt mondják a zsomborról,
hogy az nem való semmire, de én látom,
hogy sárga virágát meglebbenti a szél...
Csak várni kell, várni szeretetben...”

Néha besötétül a tanárság ege. Egek szokása. Reménytelen, fáradt szürkesség nyomja le az embert, s nem lát ki belőle. Teljes szívvel élt napok, hetek, hónapok munkája, igyekezete, energiája tűnik hiábavalónak. Mintha a világűrt kéne felmelegíteni. Nem megy, mégsem megy...

Mert a gyerekek – főleg felső tagozatban, és főleg délutánra a napköziben – úgy látszik – néha szintén belefáradnak a saját kis világűrük megmunkálásába. És akkor szemtelenek, szófogadatlanok, nyeglék, nem érdekli őket semmi, uzsonna a földön – s még jó, ha nem a plafonon. Legújabb ruhájukban a sárban verekednek. Miért? „Szidni akarta az anyámat” szindróma. Nem akar leülni, nem akar hazamenni, nem képes sorakozni, füllent nagyokat – ugyanaz a gyerek, aki ennek előtte már hosszabb távon beletörődni látszott homo sapiens sorsába.

Van, hogy győzöm reménységgel –, van, hogy nem.

De él bennem egy gondolat, ami ilyenkor segített nekem – s hidat ver bennem a holnapig. Csupán egy gondolatnyi fény, mégis szeretném továbbadni szülőknak, tanároknak, szomszédoknak – hiszen egyet akarunk.

Gyerekek közt eltöltött élete végén mondta egy nagyszűrű tanár:

– Gyereket nevelni annyi, mint kavicsot dobálni a tengerbe... Igen, leül az ember a parton, és dobálni kezdi a vízbe a köveket. Kisebbet, nagyobbat. És nem lát semmit. Dobálja tovább – és akkor sem lát semmit... Hiába – gondolhatja –, nem történik semmi. Hát érdemes?? Igen ám, de ha valaki elég kitartó, akkor – egyszer csak meg fogja látni, amint a víz színén megcsillan valami. – Föld!!

Széles – nagyon széles alap kell a mélyben, hogy láthatóvá váljon a csúcsa. De minden kavics: szigetek, hegyek kezdete lehet.

Igen, a hegyrakás öröme a mienk. Építsünk bátran!

KIRÁLYLÁNY NYAKLÁNCA

Csillagszemű Zsike barátnőm haja örvénylett a sötétben, szikrákká porlasztva szilveszteri gyertyák örömét. Tánca suhanását hirtelen felkapva lépett ki a fénybe, ahogy meglátott. Jól esett szava zápora – régen találkoztunk!

Szóhoz nem jutottam, úgy pörgött a nyelve. Hogy mondott-e valamit, arra már nem emlékszem, csak arra, hogy engem is felemelt, fényhátán hordott fiatal barátságunk ereje, melege.

Csak párszor találkoztunk, de már az első is olyan volt, mint ha utolsó lenne. Olyan egyszeri, teljes, ünnepi.

Húgomként guggolt mesém parazsa mellett, együtt röptünk pipacsmezők felett. Minden érdekelte izzón, tüzetesen, ámulón. Szél suhanása vitte terveinket, fatörzs hasadt szét szomorúsága láttán – távolodó lépte növelte hiányát.

Jó volt most újra látni. Hogy boldog, hogy szép, minden baja ellenére. Győzni látni a homokon, annak nyomása, fojtása ellenére. Hirtelen a lábára néztem: Hála Istennek, cipő volt rajta – és kettő. Csak hazafelé egyik szurokba ne ragadjon! Igaz, még nem volt éjfél...

Amikor megismertem, Zsikének ugyanis nem volt szandálja. Csak egy rojtos tornacipő lifegett ki hosszú kékfestő szoknyája alól. Ebben töltötte a nyarat, ami egy szép húszéves lánynak nem valami nagy változatosság. Tanult, szülei testi, lelki támogatása, segítsége nélkül. Evett, ha volt zsíroskenyérre; utazott, ha bejött a stop; egy könyvet sem vehetett magának. Még bírta, de féltettem, nem roppan-e bele a kilátástalanságba, lakástalan, koplaló jövőbe – nem vesztí-e el csillogó reményét, kincskereső kedvét?

Akkoriban rám nehéz idők jártak. Már két hónapja nem volt állásom. (Akkor még nem volt munkanélküli segély...)

Nem voltam elkeseredve, csak egy idő után elég kínossá vált. Zsikével telefonon nevetve tárgyaltuk lehetőségeimet. Egyik este névtelen pénzes borítékot találtam a postaládámban. A 300 Ft mellé tett versidézet Zsike lelke röppenését, fénylő nevetését idézte elém. Az egész éven át gyűjtögetett pénzét, új cipője árát adta nekem. Mindet. És egészen.

Jött-ment az öröm közöttünk, cipő, és állás nélkül is. Máskor a szerencse engem vett szárnyára. Tudtuk, csak az igazán mienk, amit odaadunk.

A cipő eset óta eltelt egy év is, emléke halványan derengett eseménydús napok sűrűsödő függönyén át.

Zsikének most jó volt. Ruhája ugyan most is csak egy – de ígéret táncolt szívében –, egy szerelemé. Az enyémben egy sem –, és amúgy is rossz volt minden. Sötéten, sűrűn. Én kishitű vagyok. Teljes egészében bele szoktam merülni minden gödörbe, amibe nem kéne, és nem látok ki belőle. Elég, ha az ég beborul – és egyáltalán nem bírom elképzelni, hogy valaha is el fog állni az eső, hiába láttam már erre példát életemben.

Most is benne voltam, de szilveszter lévén, igyekeztem jó képet vágni magamhoz. Amúgy is utálom a szilvesztert – az egyetlen ünnep, amit nem szeretek. Mert akkor kötelező ünnepelni, nagyokat érezni, szépnek lenni, jókedvűnek.

Elnéztem Zsikét a kavargó társaságban.

Egyszercsak jó szarkaszemem előtt megcsillant valami. Egyből fölébredtem. Juj, de gyönyörű nyakláncod van! – esett ki a szemem. Eddig nem vettem észre, oly finoman, királyian símult nyakára, félig takarta fehér selyem blúza. Egész vékony ezüst lánc volt, elől öt kis gömbbe szaladt össze öröme.

Finom volt, mint a hajnal, titokzatos, mint a jövő, ígéretes, mint kacér lány nevetése. Csodálatosan állt Zsikének!

– Hol vetted?

Megmondta szívesen.

Ünnepek után első dolgom volt elcsörtetni a megadott kis félajtónyi boltba. Az egész félajtó zárva volt. Szabadság miatt. Később leltár. Betegség. Már mániámmá vált odajárni, bár tudtam, úgyse lesz nyitva.

Egyszer aztán csak megtartott a pult, ahogy beestem.

– A nyaklánc?? – kérdeztem vérmesen.

– Melyiket tetszik keresni?

– Hát az enyémet, azt a gyönyörűt...

– Ó, kérem, az már karácsonykor elfogyott!

– Nem is lesz??

– Nem, pár darab volt, külföldi. De tessék választani, sok más is van! – kínálta mételyes hangján a csúfságokat.

– Megloptak. Becsaptak – kötözte, mérgezte lelkemet a még meg sem levő birtokom. Elszégyelltem magam. Nem is tudtam, hogy ilyen vagyok.

Hazaballagtam, s tettem a dolgom. De a baj sosem jár egyedül. Mindig hárman jönnek egymás után. (Diák korunkban, ha már két nagy baj összejött, Húgom gyorsan kigondolt nekem valami örömet, hogy ne jöhessen rám a harmadik.)

De most jött. Három, négy, már nem is számoltam. Fáradtan értem haza az üres lakásba. – Gyorsan lefekszem, annyival is rövidebb lesz a nap – gondoltam. Ahogy benyitok, majdnem rálépek valamire. Egy pici csomag.

Bontom, bontogatom karácsonyi ujjaimmal. Csak soká tartson. Míg átjár egészen. Valami, a semmiben. Amit nem én termeltem ki, hanem Valakitől. Rám. Engem. Én?!

Bontom, bontogatom. Finom papíráján aranyszál tekereg. Futna a szívemig. Csak ki kell nyitni. Van benne valami? Olyantól, akit szeretek? Mindegy is, mi. Ez már a csoda.

Nyílik az ajtó, pattan a zár – s szemembe ég a sötétkék bársonyon kényesen fekvő királyi lánc képe – örökre.

Nézem sötétülő szemmel, virradó szívemmel – bátorodó hitemmel.

Csak egy lánc ez, vékony, ezüst, s öt csomóba fut össze rajta az öröm.

Királylánytól kaptam, ajándékba. Lelke gazdagságából, szíve örömeiből, haja sátorából...

Ha felveszem, sose vagyok szomorú. Az emberek tán észre sem veszik. Csak azt, hogy jobb vagyok.

AZ ÜNNEPI BESZÉD

Nagycsütörtök estéjén történt.

Az Úr lelke megérintett bennünket.

Csend volt a teremben. Nagy, ünnepélyes csend. Jó csend: termékeny, szívet nyitogató, lelket simogató, békeséges csend.

Körben ültünk, legtöbben a földön: testközelben, lélekközelben, egyakol-melegben. Az Úr lábainál. Szívünkkel hallgattuk Őt.

A gyertya fénye áthajolt az ünnepi asztal virágai felett, puhán hullott a fáradt arcokra.

A bársonyos sötétség, a fény testvére, kiemelte belső sugárzásunkat.

A betlehemi pásztorok izgalma, öröme, szeretete, jószándéka úszott a levegőben, betöltve szívet, lelket. A hosszú asztal végén Attila körül koncentrált a fény. Az Ő ünnepe volt ma. Rá gondoltunk. Tudta, érezte. Szíve csordulóban.

A fiú felállt. Ünnepi beszédre. Lelke hófehérben. Magas, izmos, karcsú alakján fehér inge szinte világított.

Az inge, fehér inge...

Amióta lelke ünneplőbe öltözött, legszívesebben mindig ezt hordta volna. Szerette ezt az inget. Finom, nemes anyagát és kicsit suta szabását. Hasonlónak érezte magához. A csodák világába került ember ámuló szemével, áhítatával nézte mindig az őt körülfogó világot, lépni alig merte, nehogy poros bakancsa kárt tegyen valamiben. A kicsiség, méltatlanság átérzéséből eredő féltékenységgel járt-kelt, huszonnégy éves zsákja meghajlította hátát.

Sok volt már ebben a zsákban.

Sok éve ment delejezve Valaki után, futott, hajszolódott. Sínylődött sötét szakadéokban, perzselődött szomjas sivatagban, kapaszkodott érdes sziklafalon Valaki ellenállhatatlan vonzásában. Keresett Valakit, aki nélkül tudta, szomjan hal. Akit nem talált: szólítva bár némán és ércesen, kiáltva hívón, s elfúlóban. Aki tüzet adott szívébe, nagy tüzet, élő és élettelen melegítőt – csak önmagát nem tudta felmelegíteni mellette. Akinek égette hiánya, akit nem látott, de körülvette őt, visszatükröződve a világban, visszhangok cikázásában, kristályok titkaiban, emberek szemében, égő csipkebokorban.

Megdelejezve, részegen, feltört lábbal, kihegyezett füllel járt hegyről-hegyre, dalolva vagy vacogva. Néha nyomokat látott maga előtt: lábak nyomát az avaron, kezek nyomát a sziklákon, de Őt magát soha.

És akkor, ...akkor, szembe jött vele Valaki az Úton. Még nem láthatta az arcát, mégis szíven ütötte valami. Nem merte elhinni. Tudta, meg kell állnia. Vad vágyat érzett arra, hogy elbújjon, elszaladjon – s ugyanakkor arra is, hogy teljesen kiszolgáltassa magát neki. Neki, az Úrnak.

A fiú állt, időtlenül, mint a fák és hegyek, akik szintén Őt várták. A Nap égette cserzett arcát, inas karját – mint eddig. A szél átfújta hosszú szakállán, éles köveket érzett lába alatt – mint eddig. S valami mégis egészen más volt.

Állt, s a félelem szorítása lassan engedett, ereibe békesség áradt, nagy fényességes béke.

Tudta, hazatalált.

Egy éve, a Börzsönyben.

Azóta titkok pattantak ki körülötte, folyók mosták köveit, feltöltődött a lelke, megtelt fénnel és Isten-szerелеmmel.

S most itt áll fénylő szemekkel, gyógyuló sebekkel, nyitott kezekkel barátai zengő körében. Az ő örömét ünneplik, első áldozását.

Az előbb a templomban a szentmisén találkozott életében először ilyen formában az Úrral. Egy nagy áramlat so-

dorta, lebegni érezte magát. Áldozás után a négy éves Beni egy papírt tett elé nagy szemekkel: neked rajtoltam, mára. Néztek egymásra, szólni sem tudtak. Így is értették egymást.

S most állt a gyertya csúcsánál, szavak után kutatva. Előtte fehér abroszon az ajándékaink, jelképesek:

Szép ívű pohárba bíborló bort töltöttünk –, hogy eszébe jusson az öröm, az áldozat, a mámorító tűz: a világban tükröződő Isten.

A fehér terítő is övé – mely gyermekkori ünnepek izgalmát idézi – ünnepeket, amik már a legnagyobb Ünnepre készítették elő, tágítva szívét az örömré.

Idézi szülei kenyeret áldó kezét,
a harcban szerzett sebeket védő gyolcsot,
újszülött fehér pólyáját,
havas erdő fehér nyugalmát,
az Oltár megnyugtató tisztaságát.

Tekintete a barna cipóra esett. Igen, a kenyér... – az csodálatos dolog. Azt mondják, a kenyérbe minden nép bele-süti a szívét.

Értette a cipó üzenetét, a kovász titkos erejével átjárt búzáét, s benne a csipetnyi sóét, mely összeköti a kenyér jó ízét a verejték és könny ismerős ízével.

Tudta, a kenyér jelenti mindenkinek az Ételt, az Életet, a békét, az emberi munka gyümölcsét.

A búzamatot – amelynek jó földbe kell hullania, amit se-gíthetünk elvetni, amit be kell gyűjteni.

Amit locsolunk, de az Isten adja a növekedését, amit meg kell különböztetni a konkolytól – és ami a legfontosabb: hogy csak úgy hoz termést, ha földbejutva elhal.

Rendkívül izgalmas ez a lehetőség: belehalni az Istennel való életbe – és ezáltal megnyerni az életet. Belehalni az életbe és beleélni a halálba.

„Csak azért halunk meg, amiért élni is tudunk...” Elmondhatnánk: Isten éltesen és haltasson minket!

Tudtuk, elért szívéhez ajándékainkba foglalt köszöntésünk.

Súlyos és gazdag volt a csend.

Ő pedig csak állt kimondatlan szavai rajában. Hallgatott –, s mi értettük egymást.

Isten mosolygott, s ránk borította palástját.

ÉN NEM!

Csak azt tudtam, hogy én nem. Én biztosan nem. Nekem semmiképpen nincs sem időm, sem erőm szegényre. Egész nap ápolni, etetni, főzni, mosni rá! Hisz még a magam dolgait sem bírom megcsinálni, örökös elmaradásban vagyok, saját erőm és időm után futok egész nap, kimerülésig, mindhiába.

Ez így igaz... De mi lesz akkor vele? Itt hal meg az öreg néni, tőlem pár méterre? Csak egy vékony lakásfal választ el bennünket.

Fizikailag ennyi: egy vékony fal... és lélekben? Egy hegynyi hidegség? Résztétlenség? Az „ő” és „én” közti hatalmas űr? Csillagközi távolság?

Ő öreg, és halni készül. Én fiatal, és élni készülök. Ő az egyedüllét fagyos vermében, én a kapcsolatok, tervek – az élet forgatagában.

Nekem rengeteg dolgom van. Fontosak. A rám bízott talentumot nem áshatom el. Bűn lenne. Azok csak énrám várnak. El kell számolnom velük. Másokért is teszem. Talán sokaknak öröme lesz bennük. Indulok is. Mennem kell.

Igen, de Marika néni itt fekszik keresztben az utamban. Sajnálom nagyon. Karácsonykor még nálunk vendégeskedett, aztán érte valami betegség. Agyi probléma lehetett. Napokig nem volt magánál, eszméletlenül feküdt otthon, egyedül. Nem tudtam, hogy baj van vele. Aztán jött gyorsan az orvos, s egyik kórház a másik után. Lemondtak a gyógyulásáról. Hazaküldték. Él, de csak mint egy kis szomorú, vegetáló árnyék... Fel tud kelni pár lépésnyit, de gyakran elesik, összezúzza magát. Nem mindig ismer meg, többnyire nem tudja, hol van – és mindent azonnal elfelejt.

Ha volt is egy jó órája – régi barátnője jött finom süteménnyel – pár perc múlva fogalma sincs róla, hogy volt ott valaki.

Nem tud összegyűlni benne az öröm, nem ereszt még hajszálgökeret sem, lelkéről letörli rögtön egy sötét kéz. Csak a bánat... azzal van átítatva, az dől-dől belőle, kifogyhatatlanul. Gyerekkori árvasága, szerető fiatal férjének halála... s aztán soha többé nem találta meg önmagát. És más sem őt... Szőke árvalányhaja fehérbe fordult – már rég óta csak a halált várja. De még azt sem tisztá szívből... Mert fogva tartja őt a félelem. Félelem a legrosszabbtól, a Poklok Poklától. Ami őt majd elnyeli. Fel-felkiált Istenéhez, de hangját útközben elrabolja a Gonosz. Futva viszi a Poklokba.

Így csak sír, sír, sír egész nap. Nemcsak most – az utóbbi húsz-harminc év is így telt. Régen még összegyűlt keserűségét ki-ki zúdította az ablakon szó és szennyes víz formájában a járókelőkre. Lett is haragosa elég!

De ma már csendes... egészen csendes... Az egyedüllét cellája. A tétlenség bilincse. A némaság. Csak az idő nem múlik, nem fogy... Csak magát látja, saját kínzó szenvedő sötétjét, s az öngyilkosság örvénylő kútját.

Az biztos, hogy imádkoznom kell érte. Kérem, nagyon kérem Istent, küldjön valakit az életébe, az életbenmaradásért. Valakit, aki ránéz, és enni ad neki. Hogy ne kelljen az elfekvőbe mennie, amitől retteg. Nem ok nélkül. Ezt lükteti homályos tudata – biztos ösztönnel. Az élet ágán fennakadt zörgő, száraz levél... Ó, van-e még annyi élet az öreg ereken, hogy rátaláljon Istenére, saját maga görcsös szorítása helyett??

Szívszaggató szomorúság töltött el miatta – s annyit már tudok, hogy ezt egyedül Istenhez érdemes vinni... Vittem is reggeltől estig... S lám, mit ad Isten?

Valami furcsát kezdtem el érezni, egyre erősebben. A szomorúság helyett valami erős, meleg szeretetet, felelősséget. Olyan érzésem lett, mintha téli fagyban egy kisbabát

találtam volna az árokban. Akkor sem gondolkoznék azon, hogy vajon ki és miért tette oda, és kinek lenne a kötelessége segíteni rajta – hanem legelőször is felkapnám, meleg helyre vinném, és enni adnék neki.

Ez a sürgető, gondoskodó szeretet annyira eltöltött, hogy már kötéllel sem tudtak volna otthon tartani. Boldog voltam, hogy átszaladhattam Marika nénihez, enni adtam neki, mosdattam, vigasztalgattam. Ha hazaértem, tíz perc nyugtom sem volt – vajon mi lehet vele, nem esett-e el? Kirtart-e még nála a vigasztalás? – rohantam vissza. S ez így ment napokig, hetekig... Hát így esett az első csoda Marika néni körül – énvelem.

De drága Istenünk többet is tervezett! A második csoda áldozata mit sem sejtő férjem lett... Őt ugyan semmi sem indította, hogy egyszer is átjöjjön velem –, viszont kapott erőt és kedvet a mosogatáshoz, és a többi – rámaradt – házi munkához! Megértő szeretetet, együttérzést – felém. Olyan jó a mi Istenünk –, és micsoda szervező!

Marika néni vigasztalása nem járt sok eredménnyel –, azért nem adtam fel lelke fényesítését. Nem emlékezett rá, hogy ki ápolja, s evett-e már aznap valamit. Nem ismerte meg a falon levő fényképet sem –, férje arcmását, s csak néha jött rá, hogy hol is van most. Ennek ellenére minden nap felolvastam neki a bibliából, elsősorban Jézus gyógyításai-ból, s biztató szavaiból. – De gyönyörű! – mondogatta meghatottan. Megdöbbenően tapasztaltam, hogy ilyenkor minden szót megértett, sőt néha emlékezett rá másnap is. Aztán gyertyát gyújtottam, s imádkoztunk. Ő automatikusan utánam mondott minden szót, ha akartam, ha nem. Egy idő után vágyott áldozni is. Meggyónt, s áldozás után –, alig hittem a fülemnek –, erőteljes, zengő hangon imába kezdett. Istent dicsérte gyönyörű szavakkal, s az egész emberiség megtéréséért könyörgött biztos hittel és szóval. A Szentlélek tiszta, egyszerű edényévé vált ezekre a percekre. Úgy éreztem Isten jelenlétét a kis szobában, ahogy talán még sohasem. Kértem az Urat, gyógyítsa meg az ő fájó

múltját, jelenét, jövőjét. Testét, lelkét... Ő így mondta: – kérem az újjászületésemet!

S Jézus hallotta imánkat... Hallotta, s nem késlekedett... Még aznap éjjel meglátogatta leányát.

Hogy álom volt-e, vagy testi megjelenés – titok –, nem miránk tartozik... De megadta az Ő valóságos jelenlétének élményét, s valóságos szavait hallhatta gyermeke!

Másnap reggel feltűnt, hogy békés arccal, könnyek nélkül pihent ágyában. Rögtön megismert, s magától értetődő természetességgel közölte velem:

– Az éjjel eljött hozzám az Úr Jézus.

– Hogy történt? Elmondható? – kérdeztem megdöbbenően.

Boldogan mesélte: – Fentről ereszkedett le, fényes felhőben.

– Hol? – kérdeztem izgatottan.

– Hát ott, abban a sarokban – mutatta. Kis vidám angyalok kísérték, ők meg ott kétoldalt, a szekrény fölött voltak.

– S honnan tetszett tudni, hogy Ő az?

– Hát honnan, – az ember csak megismeri Jézust! – méltatlankodott ostoba kérdésem.

– S aztán?

– Akkor én elkezdtem kimászni az ágyból, hogy felgyűjtsem a villanyt. Ha már ilyen látogatóm van! De Jézus azt mondta: – Mancika, ne menjél sehova! Maradj csak szépen, nyugodtan az ágyadban – és betakargatott.

– Én azért jöttem, hogy ne féljél többet, mert nem fogsz elkárhozni. Megígérem neked. Fel foglak vinni a Mennyországba, és nagyon boldog leszel. De te addig mindig csak imádkozzál!

S Marika néni imádkozik... Mindig, és minden nap... Zengő szavaival tartja az eget, fölöttünk. Van rá ereje, hiszen meggyógyította őt a Mindenható. Látogatását soha nem felejtette el... A kárhozat félelmes kútja helyett már Őt látja, Őt nézi. Tiszta kék szemével a Menyországba lát.

Mondjam-e, hogy ezek után mi történt?

Pár hónap alatt Marika néni testileg, szellemileg annyira megerősödött –, hogy én már újra otthon mosogatok. – Ő meg –, néha fogja magát, bizonytalan lépéseivel nekiindul, s elimbolyog régi fodrászához. Utána beül a cukrászdába tortát enni.

Dicsőség az Úrnak – nekem is hoz belőle!

BÁRKÁBAN

Jó, ha lezárhatunk egy életszakaszt. Ha valami kész van. Egy virág, egy vizsga, egy bánat –, született egy barátság, szembenéztünk egy bűnnel. Fehér lap.

Jó, hogy minden vég kezdet lehet. Hogy minden rosszat abba lehet hagyni, hogy mindent át lehet adni. Jó, hogy be lehet menni a templomba, és leülni. Ha az ember fáradt és poros, akkor jólesik hátul meghúzódni, a távolság homályába burkolózva csendben lebegni a kegyelem kisímító, gyógyító áramán. Csak lenni.

De ha szívünkben öröm vibrál, és remény emelgeti fejét – olyan jó akkor előremenni. Elöl ünnep van. Hatalmas ünnep kezdődik vég nélkül. Látszik minden. Hófehér szegfűk állnak őrt az Úrnak teljességükben, gazdagon. Isten teremtetten tökéletes szépségében, rendben, nyugalomban, teljes odaadásban. Igen... „az öröklét nem az időben, hanem az összhang állapotában rejlik.”

...Állnak, nem rohangálnak, csak *vannak* teljes létükkel Istennek. Méltó módon hirdetik dicsőségét.

Mozdul a kép, idős férfi gyújtogatni kezdi az oltár gyertyáit. Nyugodt, egyszerű, begyakorlott mozdulattal. Ahogy a kenyeret szeli családjának a vacsorához. Épp úgy életéhez tartozik ez is – az Istennek tett közvetlen szolgálat. Félelem nélkül jár a legszentebb helyen. Kezével elsimítja az amúgy is sima, fehér oltárterítőt. Ahogy anyák indítják útnak gyerekeiket az iskolába. Áldást adón. Igen, aki áldásban él, az maga is áldásosztóvá válik.

A terítő hófehér, szélén gazdagon hímezett. Vajon kinek a keze tükrözte Isten dicsőségét? Teremtő kedvét? Játékos örömét? Tudom, az Úr egész nap gyönyörködik benne.

Állnak a virágok, égnek a gyertyák.

Fénybe szökken a tabernákulum. Frissen aranyozott finom díszein körtáncba kezd az öröm. Érdekes, a súlyos arany, – emberiség hitelés kincse – eddig is ott volt, készen, Neki szánva. Rejtett, sűrű álmából az Úr jövetelének híre keltette zengő életre.

Rég elsüllyedt századok mélyén született meg valaki szívében a vágy, hogy templomot építsen az Úrnak. Az ő Urának. Messze földről jöhetett a művész, szemében álmokkal, szívében imával, hogy hódolatát belefარგja kőbe, fába. És áll az oltár azóta is. Háborúkkal, bűnökkel, halálokkal dacolva. A múlttal köt össze, a múlt embereivel, s a jövőbeliekkel is. Csak egy láncszem vagyunk mi, rövid darab ez –, de nélküle az egész lánc elszakadna. A *jelent* jelentjük az emberiség életében de a magunkéban is. Éreznünk kell: mindig a mai nap, a mostani perc a legfontosabb életünkben. egyedül, visszavonhatatlanul. Csak ennyi a dolgunk: ezt megélni emberin, Isten előtt.

A pap bejön, a misét meghalt Katalinért mondja. Nevem hallatán megborzongok.

Kezdődik az Áldozat. Köszönöm az Úrnak a csöndet, amivel a pap kezdi beszédét. Érzem az élő áramlást Istentől – rajta át – hozzánk. Köszönöm, hogy ezt nem akadályozza meg. Hogy kinyitja szívét, életét számunkra. Hogy így él. Szavai egészen egyszerűek. Magát mondja. A Benelakót.

Hullik, harmatoz ránk a kegyelem. Fellazít, megbocsát, betölt. Itat, szomjat növelve. Soha véget nem érőn. Csak ez a szomjúság halálíg kitartson! Csak ezt az egyet hagyja meg... és ez elég lesz. A vágyat Utána. Ami vonz, ami vezet: virágos réteken láttatva lába nyomát – illatát kavargatja a szél; halálos sötétbe engedve –, mikor csak egy pislogó fény a már nem is kívánt élet – míg lefoszt rólunk mindent az éjszaka, s karját kínálja a semmi és a félelem.

S mikor ott állunk üresen, magunk nélkül is – az utolsó pillanat után kezdődik az Élet.

Istenem, csak ezt megérjük. Az utolsó pillanatot. Az utolsó lehelletet, amit a mienknek tudunk. Csak addig kitartsunk. Csak azt is Neked adhassuk. S a többi a Te dolgod. A Te dicsőséges, hatalmas dolgod. A Hozzád emelő, a mindent jóvátevő, mindent megértető, a bennünk Téged és magunkat is megbocsájító hatalmas Istené.

Mikor nevünkön nevezel, szépséges, drága nevünkön, megfürdetsz, gyémánttal övezel – mert a Tied vagyunk... Mert hazaértünk.

Árad a kegyelem, zúg a Lélek, záporoznak az imák.

Nemcsak a mieink. A rég meghaltaké is, a meg nem születetteké is... Együtt vagyunk. Egy bárkában. Felettünk olajág.

Idebent homály. De mégis, lassan derengeni kezd.

Az eddig padokba rétegelt papírfigurák megmozdulnak. Hangot hallok. Régóta zavart a sustorgás két paddal előttem. Most odanézek. Sovány öreg néni sírdogál. Nem sustorognak, hanem a másik vigasztalja. Régóta. Ó, az egészen más. Istenem, bocsáss meg nekem. Nemhalló fülemnek. Nemlátó szememnek. Kőszívemnek. Segítsd meg őket, kérlek. Te tudod, mivel. Neked van miből.

A padsor mellett nagy darab, szakállas, elhanyagolt külsejű férfi ténfereg. Mint egy öreg tengerész. Késve érkezett. Már csak a padok belsejében van hely. Leülne, de nem meri zavarni a szélen levőket. Nagy darab, hogyan juthatna be? Futólag eddig is láttam őt, s futólag sötét csíkot hagyott rajtam a gondolat: csak nehogy a mi padunkba jöjjön végül – épp elegen vagyunk.

Most kicsit oldalra fordul – s én meglátom őt.

Istenem, de kedves lehet Neked. Templomhoz nem szokott járásával egészen előrejött, hogy láthasson Téged. Késve, félve érkezett. Elvadult külseje Téged nem téveszt meg: egyszerű pásztor szívvel jött eléd, hogy láthasson. Érzi,

nem illik az aranyos cirádák, rendezett frizurák közé. Látja, hogy senki nem mozdul, senki nem segít zavarán. Így, különállva még kínosabb, hogy nem ismeri a szertartásokat. De mégis marad. Mégsem fordul ki a templomból, ahol nem fogadják be őt. Fogva tartja igézeted. Áll.

Egyszersak padunk széléről elmegy valaki. A férfi várakozón körülnéz, nem előz-e meg valakit. De nem. A hely az övé. Megkönnyebbülten igyekszik oly finoman leülni, mintha csak fele akkora volna. Vastag kezét inára fogja, s elmerül körülötte a világ. Istenem, bocsáss meg nekem, hogy nem fogadtam őt én sem. Hogy tőlünk nem tudhatta meg, hogy hazajött. Pedig hazajönni a legnagyobb tisztesség. A legnagyobb tett. És nem fogadtuk tiszta ruhával, szívrünk örömeivel. Hogy koldussá tettük a koldusok között. Mi, a koldusok. Nem ismertük fel a Te fiadat. A testvérünket. Téged. Istenem, könyörülj rajtunk. Szívrünk keménységén, látásunk zavarán. Istenem, adj még nekünk egy napot, hogy felismerhessük a testvéreinket. Egy nap életet a halálban. Uram, köszönöm, hogy pont hozzánk ült, hogy láthatom kezét, az imán pihenőt. A Te kezedet. Kérlek Uram, bocsáss meg nekem.

Áldoztatnak. Hosszú sor vár a találkozásra.

Indulnak szépen, fényesen. Egymás mögött állva fiatal pár halad szoros egységben. A fiú könnyedén érinti az előtte levő lány karját. Biztosan tudja, jó irányba vezetik. Megáldoznak, szívükben tökéletes a béke és a bizalom. Most arccal felénk jönnek a helyükre. Nem tudok nem rájuk nézni.

A fiú magas, férfias, jóarcú. Egyenes tartása bátorságot, és rendkívüli kiegyensúlyozottságot sugároz. Hitet. Érettséget. A vállalt, átadott, s megkapott Életet. A lány, kivel karonfogva megy, a felesége. Szépséges, szelid arcú. Előre néz hittel, reménnyel, világoskéken. Láruk alatt a göröngyök elsimulnak, fejük felett vadrózsa ága virágbaborul. Mennek, szoros egységben, messzire nézve –, mint akik látják a Láthatatlant.

Istenem, megélhetjük-e mi is valaha ezt az egységet, bizalmat egymásban, s Benned; láthatunk-e látón is ennyit belőled? Aldd meg őket Uram, minden lépésüket. Beszédes léptüket...

Hátul a templomajtóban, rebbenésre kész fiatal lány ácsorog, ütemes lépéseket téve előre-hátra. Arcán szelleme tompasága, és furcsa zavar ül. De a lelke a Tied, egészen. Szép ruhájában, gondozott hajával Téged köszönt. Imájában hibát sosem ejt, lelkét bűn sosem fodorozza. Neked nyílik, mint a virág a réten.

Aldd meg őt Uram, és a szegfűket is, a szobrászok kezét, papunk szavát, és minket is, koldusokat, mindnyájunkat.

Záporoznak az imák, zúg a szél, inog a hajó.

S Valaki jár a vízen.

TARTALOM

Az első karácsony	5
Forrásvidéken	10
Piros csizma	14
Aranka néni	17
Vérszerződés	19
Metróban	22
Malomban	23
Földanyó	28
Vásárfia	31
Még egyszer!	33
Rókasapka	34
Távköpő verseny	37
Majdnem jó volt!	41
Vásárban	43
Kútnál	47
Születésnap	51
A szeretet ára	56
Órangyal	58
Lábrázó	59
Téli fürdő	60
Kavicsdobáló	63
Királylány nyaklánc	65
Az ünnepi beszéd	69
Én nem	73
Bárkában	78

Kiadja a KORDA Könyvkiadó
6000 Kecskemét, Kossuth tér 3. (Tel.: 76/328-977)
Felelős vezető: dr. Bujdosó Gabriella
Megjelent a MERCATO BT. gondozásában (Tel.: 76/321-417)
ISBN: 963 8004 41 x
94. 410161 Petőfi Nyomda és Csomagolóanyag-ipari Rt., Kecskemét
Felelős vezető: Sebesvári László vezérigazgató

Ára: 290,– Ft (Áfá-val)

Kötetem írásai – vallomások. Emberekkel való találkozásaimról szólnak – gyerekekkel, felnőttekkel, öregekkel – akikkel együtt megyünk az Úton. Akikkel egy Bárában utazunk – mint Noé családjával. Akikkel megérinthetjük egymást, s átadhatunk valamit Isten üzenetéből.

Mert mindnyájan az Ő üzeneteit hordozzuk – s kegyelem minden találkozás.

KORDA Kiadó